

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 3 2019

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 3 sept 2019

Årgång 85

ISSN 0015-4431

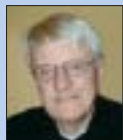
Förbundets Högste Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Tel 0708-322 813

Fasanvägen 4, 373 83 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

070-521 44 39

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Kommendör Örjan Sterner

Tel: 070-627 53 97

V.ordf: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
Världens modernaste ubåt sjösatt	4
Baltops	5
4. sjöstridsflottiljen	6
Nordiskt kadettmöte	7
Två spännande sjöresor	8-9
Ny app	10
Utställning Sveriges sjöförsvär	12-13

Amiralitetskyrkan Ulrica Pia	14-17
Isbrytaren Atle i Karlskrona	18-19

En marin för Sverige fortsättning	20-21
Ubåten <i>Hvalens</i> hemfärd	22-23

Hyllning av en Flottans man	24
Vad en gammal bild kan berätta	26
Vasaskjulsconcert	27
Korsord	28
Chefsbyte vid Marinbasen	29

Böldpesten 1710	30-31
Ur Närkhammars bildarkiv	32
Celebert fartygsbesök i Karlskrona	33
Besök vid Sälstationen och Gålöbasen	34-35
Nya böcker	36-39
Förbandsbenämningar	40-41
Lokalföreningarna	46-55

Omslagsbild:

Colombias officiella flaggskepp, ARC Gloria, som besökte Karlskrona. Foto Johan Melin

Nummer 4 2019 utkommer i dec. Manusstopp den 15 nov

Vår ordförande har ordet

Jag befinner mig i skrivande stund på vår sommarö Stora Tratten. Det är en härlig känsla att få uppleva skärgårdsnaturen i egen stuga. Hamnen ligger märkligt nog öde och tyst, men stugorna har en god beläggning. Vid den här tiden på året brukar det vara mycket båtar i hamnen, men i år har tydligen båtlivet svikit oss.

Den 23 september är det 75 år sedan, Flottans Män köpte fastigheten Brottby 1:13, benämnt Stora Tratten. Köpesumman var 7250 kronor, lagfarten fick vi den 15 november samma år. Det torde vara dags att skriva ner dess historia nu.

Det är nu inte bara Stora Tratten, som jubilerar i år. Inte mindre än fyra lokalföreningar jubilerar under resterande del av året. Således gratulerar vi Halmstad och Lysekil som båda fyller 80 år och avser att fira sina jubileer under oktober. Varberg fyller 70 och firar också i oktober. Karlshamn slutligen avhåller sitt 50 årsjubileum i november.

Många lokalföreningar, som vill hylla jubilarerna, sänder in en slant till tidskriftsfonden i stället för någon pryl, varefter rikskansliet sänder ett hyllningstelegram till jubilarerna.

Höstens program innehåller både det tredje symposiet och lokalföreningskonferens i Stockholm den 25 och 26 oktober.

Symposiet kommer att behandla Ålandsöarnas betydelse historiskt, nu och i framtiden i ett strategiskt perspektiv samt i samband härmed det omfattande försvarssamarbetet, som pågår mellan Sverige och Finland. Inbjudan till symposiet finner ni i detta nummer av tidskriften.

Lokalföreningskonferensen kommer att behandla planering och förberedelser för Flottans 500 års jubileum 2022 och hur kan Flottans Män bidra? Vidare ska vi behandla komplettering av Flagg och Heders med vårt nya profilprogram och den av Nynäshamnsföreningen framtagna Flaggvaksmanualen. Slutligen ska vi återigen behandla den viktiga rekryteringsfrågan. Är det dags att vidga vyerna och tillämpa en generösare tolkning av våra intagnings regler?

Ett bidrag till 500 års jubileet är det underlag vi lämnar under hösten till redaktionen för boken "Marinen 500 år". Dels har vi levererat ett koncentrat av Kjell Jönssons tidigare redovisade berättelse om Skeppsgosseåkarens historia, dels pågår ett omfattande arbete med att dokumentera föreningens historia genom att i ord och bild berätta om väsentliga händelser under respektive ordförandes tid. Det kommer att bli mycket intressant och läsvärt.

Den nya försvarsmaktsorganisationen börjar ta form. Att försvargrensstaberna återuppstått efter 25 år, liksom att vi åter fått en Marinchef är goda tecken på, att Marinens röst blir starkare i försvarsdebatten. Den nya organisationen innebär också en utflyttning av försvargrensstaberna, vilket motiveras främst för att erhålla bättre robusthet i den centrala ledningen under mottot "skydd

genom spridning". De klassiska problemen vid en utflyttning återkommer dock även nu med omfattande omställningsproblem för stora delar av personalen. Fullt utbyggd kommer den nya marinstaben att inrymma 160 anställda. Den officiella invigningen på Muskö är planerad att genomföras under september. Den slutliga konsolideringen av organisationen torde sammanfalla med vårt 500 års jubileum 2022. Flottans Män önskar vår Marinchef framgång i det tunga underlagsarbete, som förestår under hösten.

Utvecklingen i Hormuzsundet visar behovet av sjöfartsskydd. Riskerna för den fria sjöfarten är hög även på andra ställen. Operation ATALANTA minns vi alla. Där var hotet primitiva sjörövare. I Kinesiska sjön utövar Kina en aggressiv erövringspolitik och befäster en mängd småöar för att kunna hävda en utökad territorialvattengräns. Detta sker inte opåtalat från grannstaterna, vilket kan framkalla avsevärda risker för den fria handelssjöfarten i området.

För att återknyta till Försvarsberedningens rapport, konstaterar jag inledningsvis, att marinens tre huvuduppgifter är

- Sjöövervakningsoperationer
- Sjöfartsskyddsoperationer och
- Försvarsoperationer

Sjöövervakning ger oss underrättelser och underlag för att tidigt kunna genomföra sjöfartsskydd under kontrollerade former under en så kallad gråzonsperiod.

Sjöövervakningen ger oss också möjlighet att genomföra effektiva försvarsoperationer i rätt tid.

Den så kallade gråzonsproblematiken begränsades i försvarsberedningens rapport till tre månader i samband med en allvarlig säkerhetspolitisk kris i Europa. Behovet av sjöfartsskydd i form av eskorter torde bli nödvändig i detta läge. Behovet av sjöfartsskydd måste då inte à priori balanseras mot vår förmåga att möta ett väpnat angrepp, om nu inte angreppet skulle komma som en "blixtnad från klar himmel". Självklart krävs sjöfartsskydd under de tre beredskapsmånaderna. Lika självklart är, att vi inte då genomför några försvaroperationer. De dygn eller eventuellt veckor vi skulle vara i öppet krig, finns inget behov av sjöfartsskydd.

Förmågan att hantera sjöförbindelserna västerut i ett internationellt perspektiv, som försvarsberedningen föreslår, borde konkretiseras. Vad menar man? Hur ska det gå till? Vi sägs ju fortfarande vara alliansfria i fred syftande till att vara neutrala i krig! Då måste vi väl själva freda vår import, även om det skulle kosta en del.

Olof Skerfving

Chefen för marinen, Jens Nykvist, talar. I förgrunden Hemvärnets musikkår Blekinge. Foto Rebecka Signäs

Världens modernaste ubåt sjösatt

Onsdagen den 19 juni sjösattes på Saab/Kockums ubåten *Uppland* efter två års halvtidsmodifiering. Detta skedde ungefär ett år efter det, att systerfartyget *Gotland* sjösattes. *Gotland* är ännu inte i drift, provturer pågår och vissa tilläggsbeställningar effektueras.

HMS Uppland sjösattes första gången i Malmö 1996 och hon beräknas vara operativ till någon gång på 2030-talet.

Cirka 65 procent av utrustningen ombord är utbytt och ubåten har bl.a. fått ny en ny typ av Stirlingmotor, nya censorer och mycket annan hypermodern utrustning.

För att få plats med all utrustning har ubåten förlängts med två meter. Mycket av den nya utrustningen kommer också att återfinnas på de nya ubåtarna *Blekinge* och *Skåne*.

Enligt Saab/Kockums har modifieringen av de två ubåtarna kostat cirka 2,1 miljarder.

I maj presenterade försvarsberedningen sin rapport och enligt rapporten föreslås, att antalet ubåtar ökar från fyra till fem. Om förslaget går igenom, skulle även den tredje ubåten i klassen, *HMS Halland*, modifieras. Saab/Kockum ser gärna en beställning på detta arbete redan i höst.

Värd vid sjösättningen var varvets VD, Gunnar Wieslander. Chefen för marinen, Jens Nykvist fanns självklart på plats liksom amiralen Odd Werin representerande Försvarets materielverk. Så gott som hela varvets arbetsstyrka agerade åskådare och för de ceremoniella delarna svarade flaggvakt ur 1.ubåtsflottiljen och Hemvärnets musikkår Blekinge.

Olle Melin

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult SRF

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

Baltops

Svenska korvetter deltog i årets Baltops

Den multinationella övningen Baltops genomfördes i Östersjön i mitten av juni. Baltops är en årlig återkommande övning, som har genomförts i Östersjön sedan 1972. Sverige har varit med sedan i slutet av 90-talet med varierande deltagande, oftast med örlogsfartyg men ibland med amfibieförband. I årets upplaga av marinövningen Baltops deltog Visbykorvetterna *HMS Karlstad* och *HMS Nyköping* samt ubåten *HMS Södermanland* tillsammans med logistikenhet och en rad förbindelseofficerare. Sjöstridsskolan är det förband, som planerar och ansvarar för det svenska deltagandet. Sverige var en av 18 deltagande nationer under årets övning. Totalt medverkade omkring 12 000 soldater och sjömän, 40 örlogsfartyg och ungefär lika många stridsflygplan och helikoptrar. I år leddes övningen av den amerikanska andra flottan. Ett fokusområde för övningen var amfibieoperationer. Sådana genomfördes såväl i Litauen som på Ravelunda skjutfält.

Förutom att delta och utvecklas i övningen Baltops var ett av huvudsyftena för korvetterna att fortsätta integrationen i snabbinsatsstyrkan JEF, Joint Expeditionary Force.

Snabbinsatsstyrkans syfte är att bidra till säkerhet i vår del av Europa och samtidigt medverka till fred och stabilitet genom internationell krishantering i insatser ledda av till exempel FN, EU och Nato. Beslut om svenskt deltagande i en insats med förband eller förmågor fattas av regeringen. I JEF-samarbetet ingår förutom Sverige,

Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge och Storbritannien. Under den två veckor långa övningen har de båda korvetterna varit en integrerad del av den brittiskledda snabbinsatsstyrkan JEF, Joint Expeditionary Force och leddes av det brittiska fartyget *HMS Albion*. Storbritannien är även initiativtagare till JEF.

Text och foto Jimmie Adamsson och Per-Ola Mjömark

Fregatten HMS Kent, som de svenska korvetterna hade extra utbyte med

4.sjöstridsflottiljen

4.sjöstridsflottiljen har nu avslutat en intensiv vår- och försommarverksamhet, haft en välförtjänt semesterperiod och påbörjat höstens minst lika intensiva verksamhet. I föregående nummer omnämndes två större verksamheter, sjöfartsskyddsövning i Göteborgsområdet och ubåtsjaktövning på ostkusten samt en artikel om minsökning på Västkusten, där våra enheter deltog. För flottiljens del fortsatte verksamheten med luftförsvars- och mineringsovningar. Det har nämnts tidigare, men jag kan inte nog understryka vikten av, att vi har tagit ett krafttag i att åter utveckla ett minvapen med minering som en naturlig komponent. Den sedan i början av året påbörjade Minkrigsstudien 2035 har som första del fokuserat på minröjning och nu har den andra delen med minering som fokus påbörjats.

Därefter har divisionsövningar genomförts där bl.a. fartygens inre strid (brandbekämpning, sjukvård mm.) kontrollerades av extern personal från divisions- och flottiljstaber, ett mycket bra och effektivt sätt att öva, få direkt respons på det, som genomförts och öva igen för att sedan få kvitto på, att kunskaperna är befästa eller har utvecklats samt i några fall kanske har behov av att utvecklas.

Likt årets övriga dagar har Marinen enheter till sjöss i stort sett varje dag även under sommaren för att övervaka våra farvatten. 4.sjöstridsflottiljen har i vanlig ordning bidragit till denna viktiga verksamhet med våra fartyg. Detta blandas emellanåt med korta besök i olika kuststäder, vilket föranleder att allmänheten emellanåt har möjlighet att titta lite närmre på våra fartyg. Dessa besök förannonseras dock ej, utan det krävs lite tur för att vara på rätt plats vid rätt tillfälle.

Det är inte bara Marinens fartyg, som har varit ute under sommaren. Under en längre period genomfördes en sjöfartskonvoj med isbrytaren *Atle* i spetsen längs Sveriges kust. Den 24 juni startade konvojen i Göteborg och det avslutades i Luleå den 18 juli. Mellan den 10 juli till den 18 juli följde personal från flottiljen med ombord på *Atle*. Detta genomfördes som ett informations- och rekryteringsevent från vår sida och blev mycket lyckat. Kapten Mia Rismalm, sergeant Fanny Holck Clausen och korpral Malin Walker Svalling gjorde ett utmärkt arbete som flottiljens och därmed flottans företrädare och har förhoppningsvis och förmodligen lockat många till flottan. Förhoppningsvis var det några av Flottans Mäns medlemmar, som hade möjlighet att besöka konvojen under något av deras många hamnbesök. Isbrytarna i Sverige bemannades av Marinen mellan åren 1926 - 2000, så förmodligen är några av er medlemmar gamla isbrytargastar.

I samband med firandet av Lettlands flotta 100 år i Riga under andra helgen i augusti representerades Marinen av Marinchefen och från 4.sjöstridsflottiljen korvetten *HMS Helsingborg*. Under inlöpandet genomfördes relingsmaning för Lettlands president. Delar av besättningen deltog även i militärparad inför gudstjänst samt efterföljande kransläggning vid frihetsmonumentet. 4.sjöstridsflottiljen har ett ansvar att utveckla våra förbindelser med de baltiska stater-

na, så detta ter sig som en fullt naturlig verksamhet. Vi har även under första halvåret sänt kapten Louise Hagéus som elev till den lettiska Försvarshögskolan och där hon i mitten av juni examinerades från Naval Intermediate Command and Staff Course, en kurs som huvudsakligen består av baltiska elever. Det var andra året flottiljen skickade en elev och detta ser vi som en viktig pusselbit för våra multilaterala relationer med de baltiska staterna.

När denna artikel skrivs sker slutplaneringen av 4.sjöstridsflottiljens ombasering in till centrala Stockholm under några dagar, närmare bestämt Skeppsbrokajen och Stadsgrändskajen den 20 - 23 augusti. Planen är likt föregående år att vid inlöpandet ha fyllt fartygen med externa gäster. Under hamndagarna ser vi till, att programmet fylls med olika verksamheter för att visa upp oss och vår mångfacetterade verksamhet. Sedan under ombasering tillbaka till Berga får anhängare till besättningarna följa med. Det är viktigt för oss att visa upp våra fartyg för kollegor, organisationer, staden samt nära och kära.

Avslutningsvis finjusteras planeringen av de kommande två stora marina övningar. Northern Coasts 2019 (NOCO 19) genomförs under de tre första veckorna i september, det vill säga vid publiceringen av detta nummer och har ett stort internationellt deltagande. NOCO är i grunden en tysk övning, som planeras och genomförs av antingen Tyskland, Danmark, Sverige eller Finland. I år är det Tyskland tillsammans med Danmark, som har huvudansvaret. Övningen har genomförts årligen sedan 2007 med huvudmålsättning att ge träning till mindre enheter i trånga farvatten. Övningen genomförs 6 - 18 september 2019 i södra och sydöstra Östersjön. Senare under hösten kommer den svenska marina övningen SWENEX 19 genomföras. Utkomsten av dessa övningar får vi återkomma till i kommande nummer.

Jag skriver i egenskap av tillförordnad flottiljchef (ordinarie roll har varit stabschef och tillika stf flottiljchef). Förordnandet gäller till den 1 oktober då kommandör Jon Wikingsson tillträder som Chef 4.sjöstridsflottiljen.

Magnus Berg

Nordiskt kadettmöte i Kalmar

Sedan 1948 har Nordiskt kadettmöte arrangerats med syfte att låta kadetter från de fyra nordiska länderna utbyta erfarenheter, diskutera givna frågor och tävla mot varandra i ett antal idrottsgrenar. Det är ett arrangemang, där kadetter ur både specialistofficerskursen och taktiska officerskursen, träffar sina motsvarigheter från Danmark, Norge och Finland. Då det är en internationell sammankomst, hålls alla aktiviteter på engelska och evenemanget benämns NOCA, Nordic Cadet Meeting. De fyra länderna turas om att stå som värd för NOCA, som pågår i en knapp vecka. I år var det Sveriges tur och arrangemanget genomfördes i Kalmar.

Kadettkompaniet, som ansvarar för hela kadettmötet, påbörjade planeringen för NOCA för omkring 1,5 år sedan. Eftersom det handlar om boende och utspisning för flera hundra personer, ett tio-tal fartyg som ska ligga vid kaj under flera dagar, samt stora ytor för idrottsgrenar, måste bokningar och beställningar göras i god tid.

Förutsättningarna ett lyckat NOCA bygger på en geografisk närhet mellan de olika evenemangen och att det genomförs i en kuststad, som kan ta emot fartygen. I Kalmar fungerade detta perfekt med närheten mellan hamnen, Fredriksskans idrottsplats, kadettboendet på Stagneliusskolan, Slottsparken samt Stortorget, där kadettmötet både invigdes och avslutades. År 2015, när Sverige arrangerade NOCA senast, hölls det i Ystad.

Kadetternas dagar är schemalagda från morgon till kväll. Seminarier på förmiddagarna, idrottstävlingar på eftermiddagarna och middag med prisutdelning kvällstid.

Historiskt sett har Norge varit det starkaste laget på idrottssidan och så även i år. Men det svenska idrottslaget drog jämnt med norrmännen ända fram till sista grenen, dragkampen, där svenskarna fick se sig besegrade med Danmark på tredje och Finland på en fjärde plats.

I samband med avslutningen av årets NOCA genomförde amiralitetspastorn i Karlskrona, Daniel Breimert, ett korum utomhus i Kalmarsundsparken. Där invigde även Sveriges veteranförbund, Fredsbaskrarna, en minnessten för att hedra stadens veteraner. Talare vid invigningen var förbundsordföranden och förre ÖB, Sverker Göransson.

Årets kadettmöte var mycket lyckat på fler olika plan. Marinen passade på att besöka Kalmar med ett stort antal rekryteringsaktiviteter och ett flertal fartyg från 3.sjöstridsflottiljen fanns på plats för att hålla Open ship. Eftersom NOCA sammanföll med Kalmars egen Stadsfest, fanns det förutom kalmariter också många tillresta turister, som passade på att besöka fartygen och rekryteringsområdet på Elevatorkajen.

2020 är det dags för nästa års kadetter att delta vid Nordic Cadet Meeting, då i Bergen, Norge.

Det blir nya bekanskap, nya idéer och samtal och idrottliga prestationer, som garanterat ger kadetterna minnen för livet.

Foto Michaela Linge

Michaela Linge

Invigning NOCA på Stortorget i Kalmar den 7 augusti

Kadetterna jobbade på under förmiddagarna med att diskutera olika teman och redovisa sina gemensamma slutsatser för skolcheferna. Moderator för seminarierna var amiral Anders Grenstad i egenskap av ordförande i Kungl Örlogsmannasällskapet

Sveriges veteranförbund Fredsbaskrarna invigde en minnessten för att hedra stadens veteraner. Talare vid invigningen var förbundsordföranden och förre ÖB, Sverker Göransson

Anders Blomstrand, kaplan hos Flottans Män Trelleborg, höll i mars 2019 ett föredrag om två spännande resor under 1800-talet, dels till Indien och dels till Spetsbergen. Jag har valt att dela upp materialet i två omgångar och här följer resan till Indien. Resan till Spetsbergen kommer i tidskriften nummer 4. Red

Två spännande sjöresor, till Indien och Svalbard på 1800-talet

Trankebar, Indien

I Växjö sitter lektorsänkan Severina Blomstrand, född Rodhe, på 1850-talet och har ständig brevkontakt med sina sex barn. Hon blev ensam med dem 1830. Mannen Johan var bondson från Bergunda och lektor i hebreiska, grekiska och värtalighet i det gamla karoliner-gymnasiet och ledamot av Esaias Tegnér's domkapitel. Två av de tre sönerna är aktuella i denna berättelse. De hette Anders och Christian Wilhelm.

De hade båda kämpat med studier i Lund. Ekonomin var så knaper, att åtminstone CW höll på att ge upp. På den tiden var det ofta väsentligt, att släkt stöttade de unga studenterna. För att ta sig från Växjö till Lund hade man transporterat sig med häst och vagn. Järnvägarna kom inte förrän i mitten av 1850-talet.

Anders var den äldste, född 1822. Han var känslig och mycket begåvad, men samtidigt ytterst modersbunden. Han använde henne som bollplank för sina viktiga beslut. Uppfostrad i den syds måländska, gammalkyrkliga fromheten där blev bl.a. vänskapen med Lina Sandells far, prosten Jonas Sandell i Fröderyd var betydelsefull. Anders studerade teologi i Lund och var bl.a. med om att bilda Lunds Missionssällskap. Det gav kunskaper, som inte bara handlade om vårt land, utan vidgade perspektiven, när strävandena handlade om att sprida den lutherska, evangeliska läran, där människor hölls fångna i avgudadyrkan och låg rasstatus. En chockerande händelse var mordet på en svensk kinamissionär, Fast, i Kina. Detta får en avgörande betydelse för Anders, som far till Leipzig för att utbilda sig till indienmissionär och lära sig språket tamil. Det tar ett par år av svåra studier.

Severina Blomstrand

Han blir utsänd av Missionsrådet i Leipzig med stöd av Lunds Missionssällskap. Att resa till Indien idag är enkelt, några knapptryckningar på en mobil och en flygresor på ett antal timmar. För Anders var det ett enda stort vågspel, inte riktigt som att flyga till månen, men! Sin vana trogen skriver han om råd hos mamma Severina, - *Anser Mamma det rätt att jag förlofvar mig innan jag går till Indien?* Hon ger sitt bifall *"allt efter Guds vilja"*. Anders reser via Hamburg till London. Han skriver hem till Severina *"I går sågo vi vårt skepp Gloriana. Vi, Rydén och jag, får en cabin tillhopa. Våra medpassagerare blir nästan enbart soldater, som skola gå till Indien. Fartyget går af stapeln på lördag. Dock behöfva soldaternas inskeppning så lång tid, att vi behöfva avresa till Portsmouth för att där avresa om en vecka. När vi komma till P gingo vi ombord. I början kände jag något missnöje deraf, att vi fått något sämre hytt. Våra möbler är desamma som de öfrigas, en säng för oss vardera, en byrå, en kommod, som äfven kan nyttjas som bord, två stolar och en spegel. En timme var dag är bestämd till studier. Snart skola vi under långa månader icke se annat än himmel och vatten. Dock är jag vid gott mod."*

Fartyget avgår den 8 september 1857 från Portsmouth. Segelfartyget, klippern *Gloriana*, var det som skulle föra honom och kollegan Sven Rydén från engelska Portsmouth till Madras i Sydindien. Klipperfartygen var byggda för snabba farter, ofta fullriggade med skarp stäv, kunde komma upp i 15 knop. Det mest berömda var *Cutty Sark*, byggt 1869. Vilka var förutsättningarna? 1857 var inte kanalen vid Suez färdig. Den rutt, som fanns var den långa färden runt Afrika och passera ut i Indiska Oceanen vid Cape of Good Hope. Med segelfartygen var man ju helt hänvisad till rätta vindar och en skicklig besättning med erfaret sjömanskap, stenhård disciplin, när man skulle reva segel i hårt väder, kanske ro fartyget ut ur stiltjebälten.

Brev den 9 jan 1858, segelfartyget *Gloriana*. *Efter nästan oafbruten vindstilla eller dålig medvind nära en månad har Gud under den gångna natten gifvit oss god vind, som om vi får behålla den under några dagar, skall föra oss lika långt som under månader ända fram till Madras, målet för vår resa. Efter fyra månaders kringirrande på havet nådde vi vårt mål Madras.*

När han etablerat sig och började sätta sig in i landets situation, dröjde det fyra månader, innan han kunde skriva hem. Så chockad var han över kastväsendets följder.

Samtidigt pågick det så kallade Sepojupproret i Indien mot den brittiska överheten och det koloniala våldet. Det var ju mot dem i upproret, som de brittiska soldaterna ombord skulle strida.

Så småningom kom hans tyska fästmo Eleonore Kelber till Indien. De gifte sig fick ett enda barn, Theodor. Han blev min farfar. Han sändes hem till Lund 1866 vid 6 års ålder, där farmor Severina skulle ta hand om honom med skola och uppfostran. Mamma Eleonora återvände till Indien och ropade på sin dödsbädd kort därefter, ”*Mein Kind, Mein Kind*”! Anders blev uppgiften trogen, trots den oerhörda hettan. Många av hans missionärskollegor klarade inte hettan, utan reste hem. Theodor där hemma i Lund längtade efter sin far, änklungen. När han växte upp tänkte han: *Om jag läser teologi, kanske jag kan bli präst, så att jag kan bli missionär, så kanske jag kan komma till Indien och träffa min pappa*. Brevet mellan Trankebar och Lund var livlinan under alla åren. De många hundra breven samlades och finns på UB. Jag har läst dem.

Anders höll på med sin mission i 28 år i ett svep och

hemkommen till Lund, hann han träffa sin käre Theodor någon tid. Theodor höll fast vid tanken att efterträda sin far. Han gifte sig med Hilda och de fick 8 barn där i Sydindien. Harald var den näst yngste, föddes 1905 och blev min far. Han skickades hem vid 5 års ålder 1910 med en annan hemvändande missionär, för att gå i svensk skola i Göteborg. Han avlämnades efter färd genom Suezkanalen i Genua, där moster Hedvig suttit på kajen i tre dygn för att möta. Hemma i Göteborg fick Harald träffa sina äldre syskon, som han inte hade sett tidigare. Det stod i hans pass, att han var född i Brittiska Indien.

Anders Blomstrand

Anders Blomstrand, prost Dalby, Lund, tidigare sjömanspräst i bl.a. Rotterdam och numera ständig medlem och kaplan i Flottans Män, Trelleborg

Norvik idag

Den blivande stora hamnen i Norvik är på väg att färdigställas. Invigningen är satt till den 1 maj nästa år. Vi, som bor i närområdet och åker förbi varje dag, ser hur arbetet med den nya bansträckningen för avslutningen av det nya järnvägsspåret till hamnen växer fram tillsammans med tunnlar och pelare för de nya broar, som behövs. Samtidigt, som hamnen öppnas, stängs containerhamnen i Frihamnen i Stockholm för att bygga nya bostäder och kontor.

E73 kommer att passera på en bro över järnvägen, som går i en gjuten tunnel och fortsätter mot Norvik i en utsprängd tunneldel.

För att besökare skall få tillgänglighet till det ”naturliga reningsverket Alhagen” kommer två nya broar för gång- och cykeltrafik att byggas.

Alhagen är ett naturskönt område med ett rikt fågelliv, som lockar många besökare och borde nästan ha statusen av naturreservat.

Man måste beundra projektörerna, som för en amatör verkar ha tänkt på allt.

Fast visst finns mer att önska, som hur Nynäshamnsborna kommer in i trafikflödet på E73, när färden går norrut mot Stockholm eller mot Södertälje när vägen är fylld av fordon, som kommer från hamnarna. Likaså saknas en bättre väg än 225, när man vill åka söderut. Men att lösa detta är inte hamnens problem.

På bilden ser man hamnområdet, som är i det närmaste färdigställt sånär som på åsen av sprängsten, som skall forslas bort.

Marinstaben har ju under försommaren flyttat ut till

Muskö och en intressant jämförelse är att mängden berg som togs bort från Muskö, var ca 4 miljoner ton. I Norvik är motsvarande siffra cirka 10 miljoner ton. Betonas kan, att siffrorna inte är exakta.

Farlederna för insegling kommer att kompletteras med ett antal nya sjömärken och ett stångmärke kommer att sättas upp på grundet vid inseglingen till Wik-Inns Marina.

Den 14 september är det sista öppet hus för visning av anläggningen. Gratisbussar kommer att gå mellan kommunhuset i Nynäshamn med början 10.00 till 11.30 med sista återfärd runt 13.00. Hamnen bjuder på kaffe och bul-lar för de stora och saft och kakor för de små. Det kommer att finnas mycket att se!

Gå gärna in på www.stockholmshamnar.se, där mer information finns att få.

Bosse Schagerberg

Foto Stockholms hamnar

BTH-studenter (Blekinge Tekniska Högskola) har utvecklat en AR-App för visning av skrovet av Riksens Ständer på stapeln vid Vasaskjul

Projektet Ektimmer och linjeskepp fortsätter i Varvshistoriska föreningens regi vid Vasaskjul på Lindholmen i Karlskrona. Förutom arbetet med kölstock, spant, bordläggning, garnering m.m. pågår parallellt arbete med att beskriva projektet digitalt och detta sker i nära samarbete med Blekinge Tekniska Högskola (BTH).

Samarbetet med BTH för att ta fram den ”digitala upplevelsen”, som Länsstyrelsen och Region Blekinge vill stötta ekonomiskt, fortsatte även 2019 med att två mycket entusiastiska studenter tog sig an resultatet av den CT-skanning av modellen till *Riksens Ständer*, som finns på Marinmuseum.

Genom ett nära samarbete mellan Interspectral AB i Norrköping, som specialiserats sig på att ta fram 3D-digitaliseringar och BTH, har man lyckats återskapa en 3D-modell av *Riksens Ständer*, som nu kunde användas efter vissa förenklingar för att minska den enormt stora datamängden, som CT-skanningen resulterade i, men som var alldeles för stor att hantera i detta studentprojekt.

Studenterna fick därför fria händer att öka den digitala upplevelsen hos VHFK:s och Marinmuseums besökare.

AR-appen har kunnat förevisas för Lindholmens besökare under sommarsäsongen 2019.

Läs Emmas och Lucas förklaring till examensarbetet:

Vi, Emma Henriksson och Lucas Stridbar, är två studenter från BTH, Karlskrona. I vårt examensarbete (i områdena Utveckling av Digitala Spel och Datavetenskap) har vi samarbetat med VHFK för att framställa en app, som är tänkt att användas i utställningen på Lindholmen. I utformandet av denna app, gällande ämne och tekniker, som användes, fick vi som studenter helt fria tyglar av VHFK. Under de senaste åren har användandet av modern teknologi ökat inom kulturarv och museum. Det används bland annat för att öka tillgänglighet, underhållningsvärde, inlärning och folks intresse av kulturarv. För att bidra till detta valde vi att göra en app, som med hjälp av AR (Augmented Reality), placerar ett digitalt skepp i den verkliga världen genom kameran på en surfplatta. Genom att stå på särskilda platser vid Polhemsdockan och rikta kameran mot Vasaskjul kommer en modell av skeppet *Riksens Ständer* i verklig storlek visas på den plats, där spanten, som VHFK i dagsläget bygger, kommer att resas. Den västra långsidan på Wasa skjul fungerar som en markering, som appen kan känna igen från särskilda positioner och vinklar, som berättar för appen, vad den ska placera ut och var det ska placeras. Även en

mindre modell går att se, om kameran istället riktas mot ritningen av spanten. Denna modell är det även möjligt att gå runt och titta närmare på. Vårt mål var att skapa en app, som var lätt att använda, så att alla besökare på varvet kan använda den, oavsett tidigare erfarenhet av AR. Appen och modellen, som syns i den, är i dagsläget bara prototyper, eftersom tiden för implementation i ett examensarbete är begränsad. Vår förhoppning är att kunna fortsätta utveckla den i samarbete med VHFK och även fortsätta bidra till fler av deras projekt i framtiden.

BTH:s handledare Valeria Garro och Veronica Sundstedt samt Varvshistoriska föreningens (VHFK) representanter Sven-Erik Hellbratt och Hans Hedman förevisas hur AR-appen fungerar på en surfplatta genom att zooma in på Vasaskjul. Foto Ola Hallqvist

Lucas Stridbar startar appen med att zooma in på en ”Marker” av spantritingen, som Emma Henriksson håller upp. Foto Ola Hallqvist

NYHET!

Här kan du läsa om dramatiska luftstrider och flygattacker i krigets slutskede och hur överlägsna de tyska stridsflygplanerna och stridsflygplanen var. Vidare skildras i boken hur de allierade direkt efter kriget "slogs om" att ta över tyska stridsflygplaner och flyg- och robotkonstruktörer till sina länder och hur det nya Luftwaffe på krav från främst USA sattes upp 1955 och vars ledning under många år utgjordes av flyghjältar från andra världskriget. I boken finns ca 130 oljemålningar, fotografier och kartor, nästan alla i färg. En praktbok. Pris 450 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller
e-mail: bok@magnusullman.com

*Boken levereras omgående till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage.
För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.*

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN AB

**Nacka Kapell
& Marintvätt**

VI HJÄLPER DIG MED: tvätt, mögelbehandling och impregnering av kapell, markiser, förtält, båtdynor, båtmattor samt reparationer, byte av blyxtlås, rutor m.m

För mer information gå in på: www.nackakapelltvatt.se
Kontakta oss på telefon: 070-205 84 09
Ni hittar oss på Stenhuggarvägen 2 R,
Saltsjö-Boo Kummelbergets Industriområde

båtjuristen
jurist till bord

**Specialist på
båtjuridik!**

Kontakta oss så får du kostnadsfritt
en kortare telefonrådgivning om hur
du bör gå vidare i ditt ärende.

0520-22 10 20
batjuristen.se
info@batjuristen.se

Stopp

Transclean 65 är en specialväska som löser urinsten och andra hårda avlagringar i septiktank och rörledningar samt förbygger och förhindrar stopp i toalettssystemet.

Har du stopp i toalettssystemet? Rinner det långsamt? Svårt att tömma? Luktas det från tanken? Då är det dags för Transclean 65.

Transclean 65 påverkar inte de nyttiga bakterierna i systemet, är miljövänligt och biologiskt nedbrytbart. Är inte skadlig för metaller, plast eller gummi. Har med framgång använts av yrkes- och kryssningsfartyg under många år.

Finns i väl sorterad marinhandel.

Kemiprodukter International AB www.kemiprodukter.com

Flatmo
Textila inredningar

**DYNOR - RESÅRMADRASSER -
BÄDDMADRASSER - MATTOR**

www.flatmo.se 0696-400 95 info@flatmo.se

Marinen fyller 500 år

Sextett ur Marinens musikkår underhåller vid invigningen av utställningen Sveriges sjöförsvär 500 år.
Foto: Ingmar Eloffsson

Flottans officiella födelsedag är den 7 juni 1522. Det var dagen, då Sverige fick sina första örlogsfartyg levererade till kung Gustav Vasa. Födelsedagen firas av praktiska skäl den 6 juni, Sveriges Nationaldag.

Våren 1522 råder det krig i Sverige och den då unge adelsmannen Gustav Vasa har valts till svensk riksföreståndare och leder motståndet mot den danske unionskung-
en Kristian II. För att kunna besegra Danmark anser han, att örlogsfartyg erfordras. Den mäktiga hansestaden Lübeck säljer tio fullt utrustade och bemannade fartyg till Gustav Vasa och den svenska örlogsflottan tar sin start och 1522 seglar de in på svenskt vatten och vår första örlogsflotta är född.

Det vanliga folket

En resa genom det svenska sjöförsvarets historia och som sträcker sig över 500 år fram till våra dagar, finns sedan försommaren som utställning på Marinmuseum i Karlskrona. Utställningen skildrar inte bara som traditionellt de stora sjöslagen och de bemärkta amiralerna och sjöstyrkecheferna, utan besökaren får möta, vad som kan karaktäriseras de vanliga besättningsmännen, både manskapet och officerarna.

Museet använder sig av filmer med skådespelare, som illustrerar de män och kvinnor, vars liv har präglats av flottan. I hallen finns flera filmporträtt av historiska per-

soner, vars liv påverkats av den svenska sjöförsvaret. Individerna porträtteras av skådespelare och ger därigenom ett mer levande berättande och kompletteras med texter.

Skådespelare

Här får du möta Clement Rentzel, som sitter fängslad efter ett påstått försök att mörda Gustav Vasa, båtsmannen Matts Mattson Blomma, som omkommer då skeppet Kronan exploderar, sjukvakterskan Maria Magdalena Kloppe och officeren Otto Henrik Nordenskjöld. Den tioårige skeppsgossen Per Wilhelm Cedergren framträder på film och gestaltas av den lika gamla Axel Jogmark-Löfgren.

Besökarna får också ta del av dagens marin och dess mångsidiga verksamhet och följa det dagliga arbetet ombord med en vapentechnisk officer på korvetten *HMS Helsingborg*. Att spegla de runt 500 åren och ge en allsidig bild av marinen är en av målsättningarna med utställning, vilket man lyckats väl med.

Omfattande arbete

- Tanken bakom och avsikten med utställningen är, att speciellt fokusera på människorna, som har påverkat historien, säger Malin Fajersson, utställningsproducent. Ett stort team har arbetat med projektet. Att täcka 500 års historia på ett begränsat antal kvadratmeter i museet är en utmaning, berättar Malin Fajersson och vi hoppas, att besökarna lämnar utställningen och känner, att de har

Utställningsproducenterna Svenskt sjöförsvar under 500 år Lina Mårtensson, Johan Löfgren, Malin Fajersson och Andreas Linderoth. Foto: Hanna Marcolin, SMTM.

fått en överblick och lättare kan orientera sig i historien. Materialet och dokumentationen över de 500 åren är voluminös och utställningsproducenterna har haft och genomfört ett omfattande arbete.

Invigning

Invigningen förrättades av Marinchefen, konteramiral Jens Nykvist och till tonerna av Marinens Musikkår klipptes det traditionella bandet. För att få perspektiv på de 500 hundra åren fick Flottans Män en pratstund med Marinchefen och hur han ser på dagens marina framtid och då inte de närmaste 500 åren utan i ett perspektiv några år framåt.

- Först vill jag framhålla, att det är en fantastiskt fin utställning, som Marinmuseum tagit fram. Marinmuseum har på ett pedagogiskt och bra sätt beskrivit, vad marinen bidragit med, inte bara med materiel utan här har personalen lyfts fram på ett mycket bra sätt.

- Det viktiga för marinen i ett kortare perspektiv några år framåt är, att vi klarar av att leverera våra uppgifter fram till nästa försvarsbeslut, som omfattar åren 2021 till 2025 och är viktigt för den operativa tillväxten, säger Jens Nykvist – Viktigt är även halvtidsmodifieringen av fartygen och då inte minst behovet att luftvärnsförmågan uppgraderas.

- Tillväxten av personalen är en annan väsentlig del av verksamheten. Både att rekrytera ny personal och vid-

Johan Löfgren är en av utställningsproducenter och berättar här om utställningens olika delar. Foto: Ingmar Elofsson

Malin Fajersson är en av utställningsproducenter och berättar här om utställningens olika delar. Foto: Ingmar Elofsson

makthålla den personal vi har, säger marinchefen. - Vi behöver rekrytera 300-400 rekryter årligen och rekryteringen av dessa går bra och det är faktiskt populärt att söka till marinen.

Då invigningen genomfördes i slutet av maj hade uppgifter erhållits, att en amfibiebataljon åter kommer att gruppera i Göteborg. – Det är glädjande, att amfibieförbanden åter finns i Göteborg, som har vår största hamn för både import och export. Förutsättningar finns här för att bedriva verksamheten på Kärningberget, där amfibieförbanden har haft en lång och framgångsrik verksamhet genom åren, säger marinchefen.

Ingmar Elofsson

Marinchefen konteramiral Jens Nykvist
Foto Ingmar Elofsson

Marinchefen konteramiral Jens Nykvist klipper invigningsbandet under överinseende av musiechefen Ingrid Hall Roth. Foto: Ingmar Elofsson

Amiralitetskyrkan Ulrica Pia i Karlskrona

Så gott som alla, som varit verksamma i flottan, har på ett eller annat sätt kommit i kontakt med Amiralitetskyrkan i Karlskrona. I kyrkan har förekommit och förekommer soldaterinran, korum, examenshögtider och mycket annat.

Långt in på nittonhundratalet fanns i landet ett stort antal militära församlingar, men de flesta av dessa upphörde i samband med 1925 års försvarsbeslut. Kvar blev två marina församlingar, Skeppsholms församling i Stockholm och Kungl Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona. Skeppsholms församling upphörde 1971 i och med att verksamheten på Skeppsholmen flyttade till Muskö. Trots upprepade utredningar och förslag lever Amiralitetsförsamlingen vidare som landets enda militära församling.

Kungl Amiralitetsförsamlingen bildades 1681, d.v.s. året efter Karlskronas grundande. Församlingen har idag cirka 3 500 medlemmar, som alla har anknytning till marinen.

Amiralitetskyrkan invigdes den 20 september 1685 och den träkyrka, som detta handlade om, var tänkt som ett provisorium i avvaktan på en ny pampig stenkyrka i sten. Ett tiotal förslag från tidigt 1740-tal fram till 1904 har funnits tillgängliga, men inget har vunnit myndigheternas gillande. Så träkyrkan från 1685 lever fortfarande.

Av det tiotal förslag, som funnits, har endast ett påbörjats, nämligen det förslag, som bär arkitekten Carls Johans Cronstedts namn. Midsommarafton 1760 lades grundstenen till en ny kyrka, som skulle få namn efter

landets kung, Adolf Fredrik. Det byggdes under några decennier och man nådde cirka fyra alnar i höjd, innan arbetet avstannade. I mitten av 1800-talet revs det byggda, som då mer liknade en ruin och stenen användes bl.a. till kajer vid Kungsbron. Närmare än så kom man inte en ny kyrka.

Adolf Fredriks kyrka. Kyrkan påbörjades 1760, men revs i mitten av 1800-talet. Detta var det enda av tiotalet förslag om en ny kyrka, där man började bygga. Arkitekt var Carl Johan Cronstedt efter ritningar av Carl Hårleman

Amiralitetskyrkan är en korskyrka med mittparti med en lanternin i kyrkans mitt. Arkitekt är troligen rikskvartermästaren Eric Dahlberg. Virket kom från Riga i dåvarande Livland, som var svensk koloni. Genom åren har ett stort antal renoveringar ägt rum, vilka också delvis förändrat kyrkans utseende. Bl.a. har det funnits dubbla läktare i norr, väster och söder (koret ligger i öster). Den västra övre läktaren togs bort i samband med den stora kyrkorgelns installering i mitten på 1870-talet och de åt norr respektive söder i samband med en omfattande restaurering några år efter sekelskiftet 1900.

Många minns kyrkan gulmålad. Den gula färgen tillkom vid en renovering i mitten av 1800-talet medan dagens röda färg, som ska vara ursprunglig, tillkom i mitten av 1970-talet.

Kyrkan har ett stort antal värdefulla och ibland originella föremål till beskådande. Ett antal av föremålen beskrivs i anslutning till bilderna.

Till kyrkan kan också räknas, Gubben Rosenbom, Amiralitetsklockstapel, Nils Holgerssonstatyetten och Skeppet.

Kyrkan ägs av svenska staten och förvaltas av Fortifikationsverket.

Lite kuriosita. Det första skottet, som sköts från Kungsholms fort, var ett löst sådant och det avlossades den 20 september 1685 för att fira kyrkans invigning.

I församlingen kallas kyrkoherden för amiralitetspastor och komministern för amiralitetspredikant.

Utanför kyrkan står kanske Karlskronas mest kända person, Gubben Rosenbom, som är en kopia av originalet, vilket finns inne i kyrkan. Den ursprungliga konstnären är okänd och kopian är gjord av Carl Carlsson, Hästö-Calle) 1956. Gubben omnämns första gången i ett kyrkorådsprotokoll i december 1793. Förmodligen har gubben finsk anknytning, eftersom ett stort antal finska skeppstimmermän arbetade på Örlogsvarvet. I Finland finns inte mindre än 120 motsvarigheter till gubben. Två socknar i Österbotten, Kronoby och Pedersöre, slapp hålla båtsmän till flottan, mot att de höll skeppstimmermän till örlogsvarvet i Karlskrona.

Amiralitetsklockstapel är byggd 1699 och var från början en tidgivare för örlogsvarvets personal, tillika ett sjömärke. Först 1909 blev byggnaden en kyrkoklockstapel och detta år slutade varvsarbetarna kl 1300 på lördagarna, varför församlingen ringer till helgmålsbön kl 1400 i stället för 1800, som är den vanliga tiden i svenska kyrkan. Tornet har en urtavla i varje väderstreck. Passerar man klockstapel vid dygnets mörka timmar, ska man se, att urtavlan är belyst i öster, norr och söder, medan det i söder är mörkt. Detta har att göra med klockstapelns funktion som sjömärke. En seglande ska inte ta Klockstapel för en fyr

Vid infarten till kyrkan står statyetten Sprungen ur boken föreställande Nils Holgersson, Selma Lagerlöfs välkända bokfigur. Statyetten invigdes den 14 november 2006 på etthundraårsdagen av första utgåvan av

Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige. Konstnär är Ralph Borelius från Hammenhög och statyetten är skänkt av Stadsbudskåren i Karlskrona

Den 31 maj 2013 invigdes en minnes- och meditationsplats utanför kyrkan. På platsen står ett konstverk i form av en båt. Konstverket kan också fungera som dopfunt. En privat donation från familjen

Tornerhjelm ligger bakom konstverket, som skapats av konstnären Paul Svensson under namnet Skeppet

En bild från kyrkans interiör. Bänkarna är indelade i fyra kvarter. Vi ser altarring och altaruppsats samt altartavlan, som är en kopia av Rubens verk, Lansstöten. De stora ljuskronorna är gåvor, liksom ljusplåtarna framme i koret, vilka skänkts av Robert Turner, som var den förste skeppsbyggmästaren i Karlskrona och verkade här åren 1679 - 1686.

Väggarna i kyrkan pryds av 13 begravningsvapen efter avlidna framstående personer i marinen, vilka fått sitt sista vilorum i kyrkans krypta. Vapnet på bild tillhör Henning Anckargrip.

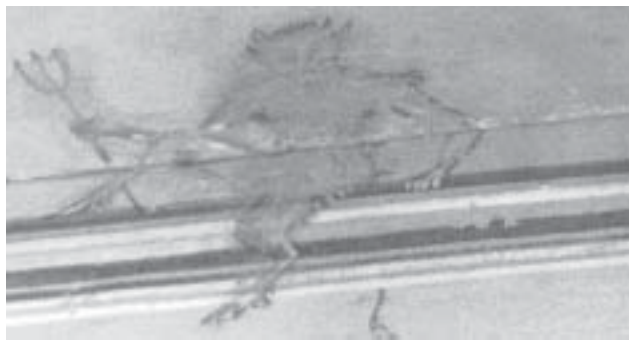
I kyrkan hänger sedan ett tiotal år en estländsk flagga. Det är en gåva från de estniska kadetter, som efter Estlands frigörelse fick sin utbildning i Karlskrona. I samband med kadetternas examen genomfördes en ceremoni i kyrkan, varför den sista kursen fann det lämpligt att placera sin flagga i kyrkan

Som votivskepp hänger i kyrkan en modell av korvetten Carlskrona, som förliste i Floridasundet valborgsmässoafton 1846, varvid 114 sjömän omkom och endast 17 kunde räddas i den största olycka, som drabbat svenska flottan i fredstid. Modellen av Carlskrona tillhör Marinmuseum och har hängt i kyrkan sedan 1946, ett hundra år efter förlisningen.

I södra korsarmen hänger en minnestavla över de församlingsbor, som fick sätta livet till i sin tjänstgöring under första och andra världskriget. Offer för pannrumsexplosionen på Gustaf V, jagarolyckan på Horsfjäden, Ulvens undergång finns nedtecknade liksom enstaka sjömän eller kustartillerister, som omkommit vid olyckor som druckning m.m.

I samband med renoveringen det första decenniet på 1900-talet, passade en målare på att i lanterninens södra del måla en figur, som inte bör ha sin plats i kyrkan

Skeppsholmskyrkan i Stockholm

Vid den stora Blasieholmsbranden i Stockholm i juni 1822 förstördes Amiralitetsförsamlingens kyrka "Holmkyrkan", som låg på samma plats, där Nationalmuseum nu ligger.

En provisorisk kyrka inreddes omedelbart i Södra fundamentet på örlogsvarvet, på Skeppsholmen i Stockholm. Samtidigt fick flottans arkitekt, överstelöjtnant mechanicus Fredrik Blom i uppdrag att projektera en ny kyrka.

Byggnadsarbetena började år 1824, men avbröts vid flera tillfällen och först söndagen den 24 juli 1842 invigdes kyrkan, som fick det officiella namnet Karl Johans kyrka.

Skeppsholmskyrkan är en byggnad i nyantik anda inspirerad av Pantheon i Rom, men också av Trefaldighetskyrkan i Karlskrona.

Sedan Skeppsholmens församling dragits in, kom kyrkan att tillhöra olika församlingar i Stockholm och den kom att användas allt mer sällan. En period var kyrkan uthyrd till en grekisk ortodox församling.

I början av 2002 avsakraliserades Skeppsholmskyrkan, vilket innebär, att det inte är ett gudstjänstrum längre. Istället har byggnaden renoverats i etapper och används för olika kulturella evenemang.

Olle Melin

Isbrytaren Atle på Karlskronabesök

Akterskeppet

*Isbrytaren Atle i sitt rätta element.
Foto Sjöfartsverket*

I år är det 18 år sedan isbrytarna och sjömätarna övergick till civila besättningar, efter att dessförinnan haft bemanning ur flottan. Isbrytarna var tänkta som minfartyg i krigsorganisationen.

Isbrytarna har en enorm betydelse för den svenska sjöfarten, för vår import och export och utan dessa fartyg skulle möjligheten att nå norrlandshamnarna vintertid vara så gott som omöjlig.

När isbrytarsäsongen är slut för året, vidtar underhållsarbeten, reparationer m.m.

Sommaren 2019 genomförde isbrytaren *Atle* den så kallade Sjöfartskonvojen, 11 hamnar på 25 dagar, en kampanj för att inspirera fler till sjöfartsbranschen. Man startade i Göteborg den 24 juni och avslutade i Luleå den 18 juli. Omkring 2000 besök per hamn blev resultatet av Sjöfartskonvojen. Förutom av Sjöfartsverket, i form av isbrytaren *Atle*, medverkade också Kustbevakningen, Chalmers tekniska högskola, Linnéuniversitetet, Sjöfartens Arbetsgivarförbund med flera.

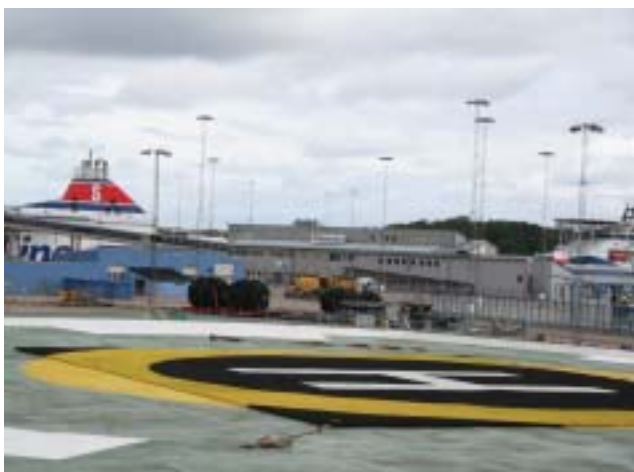
Även Försvarmakten fanns på plats. I Karlskrona

var det 3.sjöstridsflottiljen genom bland andra Linnéa Lamberg, som stod för informationen.

Den 2 juli besöktes Karlskrona och *Atle* låg förtöjd på Verkö, strax intill färjan till Gdynia. Totalt hade man räknat in 1861 personer, när *Atle* stängde för dagen och drog vidare till nästa hamn, som var Norrköping. Tyvärr visade sig inte vädret från sin bästa sida, det blåste 17 sekundmeter den dagen.

Jag fick en pratstund med däcksmatrosen Anton Lindberg från Karlskrona, som har tjänstgjort ombord under cirka ett år. Han har ett förflutet på Skärgårdstrafiken i Karlskrona och skulle, när ledigheten snart kom, återgå dit som lite extraknäck. Han stormtrivdes på sitt arbete. Han upplevde arbetet som fritt och kände på sig, att man var till stor nytta för landet.

En annan, som trivdes ombord, var fartygets yngste, praktikanten Emil Andersen. Han gjorde sin tredje omgång som praktikant och efter studentexamen några veckor tidigare hade han efter studier siktat inställt till ett arbete ombord.

Helikopterdeck. I bakgrunden syns Polenfärjan

Atles brygga

Motormannen Anders Axelsson berättade, att när fartyget var i gång, så fanns en maskinist och en motorman i maskinutrymmena för att säkerställa driften av fartyget

En sjökonvoj av detta slag är ett utmärkt sätt att informera svenska folket om sin viktiga verksamhet och kanske även locka till en framtid ombord.

Olle Melin

Uppgifter om isbrytaren *Atle*

Varv	Wärtsilä, Helsingfors
I bruk	1974
Besättning	20 personer
Längd	104,6 meter
Bredd	23,8 meter
Displacement	9 500 ton
Djupgående	7,3 – 8,3 meter
Framdrivning	Diesel-elektrisk, 22 000 hästkrafter
Fart	19 knop
Dragkraft	190 ton
Bunkerkapacitet	2 200 m ³

Som synes har *Atle* tjänat landet i 45 år, men är fortfarande i världsklass. På planeringsstadiet finns kommande ersättare för *Atle* klassen, där även isbrytarna *Ymer* och *Freij* ingår.

Vid besöket i Karlskrona fanns fyra kvinnliga besättningsmän, en styrman, en motorman och två mässbiträden.

Foto Olle Melin

Linnéa Lamberg 3.sjöstridsflottiljen informerade om Försvarmakten

*Fartygschefen
Karl Herlin*

*Förste maskinist
Nisse Helleberg*

*Andre maskinist
Andreas Ros*

*Motorman
Anders Axelsson*

*Praktikant
Emil Andersen,
yngst ombord*

Maskincentralen

Verkstaden

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 2/2019

Vi fortsätter serien om "En marin för Sverige", ett inlägg från Kungl. Örlogsmannasällskapet

Den svenska handelsflottan

Omkring 50 000 handelsfartyg och 300 miljoner containrar håller igång den globala handeln i en ständigt pågående transportrörelse. Den svenska delen av handelsflottan har under de senaste decennierna genomgått stora förändringar genom bland annat en omfattande utflaggning.

Diagrammet visar världshandelsflottans utveckling under 1990 - 2016 per flaggregion i miljoner bruttoton. Sveriges andel av världshandelsflottan visas i procent i diagrammets högra sida. Sveriges andel av den totala handelsflottan har minskat kraftigt de senaste åren. Det är en olycklig utveckling inte minst från ett beredskapsperspektiv.

Den svenskkontrollerade handelsflottan med fartyg på över 500 bruttoton består idag av cirka 400 fartyg, varav knappt 100 är svenskflaggade. För ett tiotal år sedan var motsvarande siffra omkring 250 fartyg.

Att svenska redare beroende på kommersiella villkor,

svenska politiska särkrav och av konkurrensskäl tvingas att flagga ut för att erhålla lägre arbetskraftskostnader, är väl känt. Att utflaggningen även har konsekvenser från beredskapssynpunkt är mindre känt.

Folkrättsligt har flaggan betydelse i den meningen, att jurisdiktionen över fartyget bestäms av den flagga fartyget för. Genom att ett fartyg för svensk flagga, har Sverige som flaggstat rätt att skydda det även på internationellt vatten. Den svenska flaggan och det svenska ägandet av handelsfartygen har haft en stor betydelse för marinen, då det har möjliggjort, att staten genom förfogandelagen har kunnat rekvirera visa delar av dem som stödfartyg till marinen. Motsvarande rekvireringsmöjligheter avseende utflaggat tonnage föreligger inte. Utländska redare kan under kris och krig fortsätta att befrakta gods till svenska hamnar, men riskerna ökar och transporterna kostar betydligt mer genom höga riskpremier.

Fartygsuttagningskommissionen, som tidigare ansvarade för detta arbete att förbereda för rekvirering av fartyg, är nedlagd och avvecklad. Det kan noteras, att andra stater med samma utmaning, har valt att teckna kommersiella beredskapsavtal med rederier (även med svens-

Containerterminal Göteborgs hamn

ka rederier), som har tillgång till lämpliga fartyg för den planerade verksamheten.

Hamnarnas betydelse

Hamnarna är viktiga nav i transportkedjan från producent till konsument och ofta högt specialiserade för att lasta och lossa olika typer av gods. Hamnarna har därmed en avgörande betydelse för den svenska folkförsörjningen och därmed svensk export och import.

Sverige har ett drygt 50-tal hamnar och större lossningsplatser runt kusten, som har både nationell, regional och lokal betydelse.

I den så kallade Hamnstrategiutredningen (SOU 2007:58) gjordes en grundlig genomgång av hamnarnas betydelse i syfte att identifiera hamnar av särskild betydelse för det svenska godstransportsystemet och föreslå vilka hamnar, som är av särskild betydelse, så kallade strategiska hamnar.

Av Sveriges 50-tal större hamnar föreslog utredningen, att följande hamnar skulle klassas som strategiska hamnar: Göteborg, Gävle, Helsingborg, Karlshamn, Luleå, Malmö, Norrköping, Kapellskär med Stockholm, Sundsvall och Trelleborg. Dessa hamnar har även ur försörjningssynpunkt stor betydelse för hela Sverige.

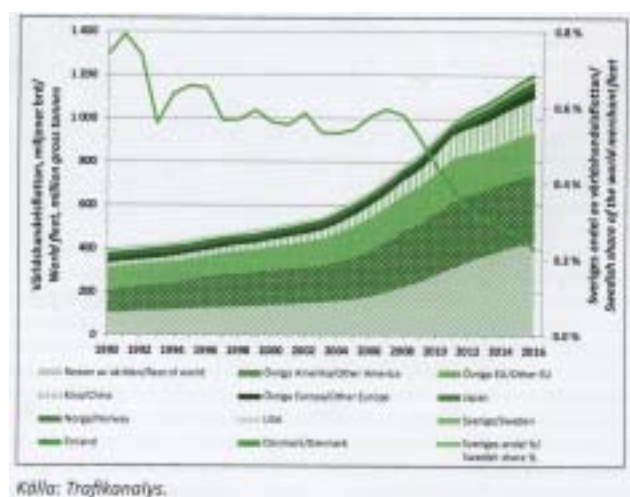
De svenska västkusthamnarna är porten till Sverige och efter omlastning även till andra länder i Östersjöregionen. Av särskild betydelse från export- och importsynpunkt är Göteborgs hamn. Det är Skandinavien största hamn och dessutom den för Norge viktigaste hamnen, vilket gör att en konflikt eller kris, som berör Göteborg, direkt kommer att inbegripa flera Natoländer. En stor del av den last, som lossas i Göteborgs hamn, transporteras också efter landtransport genom Sverige vidare till sjöss från Nynäshamn, Stockholm och Kapellskär till andra länder i Östersjön (se bild nedan).

Även djuphamnarna Trondheim och Narvik i Norge bör nämnas vid en diskussion om hamnarnas strategiska betydelse för Sverige. Dessa hamnar har järnvägsförbindelse till Sverige via Östersund och Kiruna. Flygbasen Örland utanför Trondheim är huvudbas för de nya

norska F35 flygplanen. Trondheim är sannolikt den amerikanska marinkårens viktigaste bas i Europa med stora förhandslager för de planerat tillkommande amerikanska förbanden.

Hamnarna och öppna sjöleder är viktiga för att enligt världslandsavtalet kunna ta emot och eventuellt lämna militärt stöd via fartygsburna transporter. Det är därför av strategisk betydelse, att Sverige kan utöva kontroll över och skydda dessa på svenskt sjöterritorium. Ingen av de marinoperativa riktningarna Norra Östersjön, Södra Östersjön med Öresund och Västerhavet, kan ignoreras över tid, utan att militärstrategiska målsättningar riskeras.

KÖMS anser, att Sverige som ett export- och importberoende land står inför en omvärld med delvis nya och andra förutsättningar, än de som tidigare varit gällande. Huvuddelen av exporten och importen till och från Sverige utnyttjar sjövägar och hamnar. Sjövägarna och hamnarna är en länk i en kedja, som inte får brytas, om Sverige vill behålla och utveckla sin position, sin välfärd och sin frihet. De är därför ett vitalt svenskt säkerhetsintresse.

Källa: Trafikanalys.

Den svenska handelsflottan

Upphovsman: Norra/Stockholms hamnar.

Hamnarnas betydelse

U-båten Hvalens hemfärd från La Specia

Vid leveransen, den svenska flaggan hissas för första gången.

I den gamla förnämliga tidskriften Vår Flotta från 1909 finns i november- och decembernumren en redogörelse för den nytilverdade ubåten *Hvalens* hemfärd från varvet i La Specia, Italien. Resan, som omfattade 4 000 sjömil, blev berömd över hela världen, då den genomfördes utan följesbåt och med en för fartyget helt ny besättning.

Det blev en händelserik resa med flera äventyr och incidenter, som slutfördes lyckligt, när *Hvalen* välkomnades på Skeppsholmen i Stockholm. Bilderna kommer ursprungligen från Marinmuseum, som också har ett över 100 år gammalt fotoalbum. Detta såldes på en auktion år 2014 och finns numera på Marinmuseum i Karlskrona.

Hvalen var Svenska Flottans andra ubåt. Den första, *Hajen*, var betydligt mindre och gjord för försvar av hamnar och verksamhet inomskärs. Utvecklingen av *Hajen* hade varit tidsödande och dyrbar. Så när Flottan behövde en havsgående ubåt, så föll det sig naturligt, att man vände sig internationellt med en offertförfrågan, väl specificerad.

Fiat San Gorgio i Specia lämnade det bästa anbudet och höll just på att bygga en sådan ubåt för den italienska flottan. Ungefär samtidigt med den svenska beställningen beställde Danmark ubåten *Dykkeren* av samma leverantör.

Hvalen sjösattes den 17 februari 1909 och leverans-

proven pågick till den 9 juli då *Hvalen* levererades till en nedrest besättning och den svenska örlogsflaggan hissades för första gången. Efter några dagars förberedelser anträdde den nästan 4000 nautiska mil långa hemresan. Fartygschef var kapten G. W. Magnusson, kommenderad officer R. von Heidenstam. Besättningen bestod av totalt 17 man. Den första etappen gick från Specia till Cartagena, en resa på över 800 sjömil, alltså 100 sjömil längre än den dittills längsta, som gjorts av en ubåt. Hela resan hem till Sverige tog drygt två månader.

Lyonbukten var orolig som vanligt men resan gick enligt planerna. *Hvalen* fungerade i stort sett bra, men var ej särskilt bekväm. Besättningen fick sova i hängkojer eller på durken på uppblåsbar madrass. Det fanns bara en koj ombord, mycket obekväm, som delades av fartygschefen och kommenderade officeren, som sov i den i skift. Durken var täckt av batterier för den elektriska undervattensdriften och längs skotten var bensintankar placerade i praktiskt taget hela fartyget. Det gjorde att man under inga omständigheter fick ha eld under däck. *Hvalen* hade tre bensinmotorer med 12 cylindrar i varje motor. Maskinfolket fick kämpa med rätt många cylinderhaverier under resans gång. Resan till Cartagena tog fyra dygn och vakterna blev besvärliga med 17 man ombord. Uppbördsmaskinisten var befriad från vakt, men

I Portsmouth

han var reserv för alla. Kocken var vaktbefriad dagtid och när det blev krångel i maskin, så fick alla fyra i maskin rycka in.

Med hänsyn till brandrisken kokades all mat på däck på ett tvålågigt primuskök. Vid kraftig vind så stod köket i en trälåda, men slocknade då alltsomoftast.

Man angjorde Cartagena, där *Hvalen* fick stor uppmärksamhet. Besättningen inkvarterades iland och man stannade i tre dagar för välbehövlig vila. Ett hastigt besök i Gibraltar vållade likaledes stor uppmärksamhet.

Så bar det ut på Atlanten med bunkring i Portugal och Frankrike och därefter vidare över Biscayabukten. Man hade stark vind akter ifrån, men den klarade *Hvalen* utmärkt.

I Portsmouth anvisades plats intill *HMS Vulcan*, ett av engelska flottans depåfartyg för ubåtar. Efter att förtöjningen verkstälts, möttes besättningen av "den synnerliga behagliga underrättelsen, att bad och hytter stod till besättningens förfogande på *Vulcan* och att spisning var ordnad ombord". Skador på cylindrar och skrov lagades i *Vulcans* verkstad, så besöket blev angenäma åtta dagar långt.

I Engelska kanalen var vädret besvärligt. På nytt rådde stark sydlig vind och efter några timmar, så brast bultarna till rodret. Ett nödroder tillverkades av de två landgångar, som fanns ombord, men styrningen krävde nu två man. Man kontaktade en holländsk fiskebåt och bad om hjälp med att transportera fartygschefen i land för att kontakta beskickning och Flottans ledning. Fiskebåtens befälhavare nekade till detta, men erbjöd att ta *Hvalen* på släp in till Ijmuiden, Amsterdams hamnstad. Detta avböjde FC och *Hvalen* tog sig för egen maskin in till Ijmuiden. Där kunde rodret repareras. Det var bara fråga om att ersätta några bultar, som gått av. När *Hvalen* skulle lämna hamnen försökte fiskebåtens rederi tillsammans med lokalpolis att beslagta ubåten. Efter kontakter med den svenska beskickningen i Haag och kontakter med den svenska regeringen kunde holländsk polis och lokal domare avvisas från ubåten och färden fortsätta.

Färden från Ijmuiden till Kaiser-Wilhelmskanalens västra mynning vid Brunnsbittel gick alldeles utmärkt

Nödrodrets kluriga konstruktion.

och färden genom kanalen i vackert väder var behaglig. Ankomna till Kiel blev man mycket väl omhändertagna och fartygschefen bjöds på lunch av Prinz Heinrich. Prinsen var också mycket intresserad av ubåten och hela besättningen blev föremål för den tyska flottans mycket stora gästfrihet.

Vid den fortsatta färden drabbades man av svår dimma, men navigeringen med hjälp av sjökort, klocka, logg och kompass fungerade utan svårigheter.

Så kom man efter drygt två månaders resa till Östra Brobänken på Skeppsholmen i Stockholm. Resan, som var den längsta sammanhängande långresan med ubåt, blev internationellt uppmärksammasad.

Ett särskilt tack till Hans Carlsson -Ubåtshasse- samt Tony Wärdig, som varit mig behjälplig med granskning och råd. Hasse återkommer nog om Hvalens konstruktion i denna tidning.

Arkivbilder

Christer Warfvinge

Ubåten Hvalen

Foca-klass	
Byggnadsvarv:	Fiat-San Giorgio, Italien
Sjösatt:	16 februari 1909
I tjänst:	9 juli 1909
Utrangerad:	23 januari 1919
Sänktes i Hårsfjärden efter att ha använts som mål vid artilleriskjutning	
Bärgades	1961 och skrotades.
Längd:	42,5 m
Bredd:	4,3 m
Djupgående:	2,75 m
Displacement:	187 ton
Maskin: 3 x 12cyl. bensenmotorer 750 hk	
Fart:	14,8 knop, i u-läge 6,3 knop
Dykdjup:	30 m
Besättning:	17 man
Bestyckning: 2 x 45,7 cm torpedtub M/1909	

Hyllning av en Flottans man

Björkholmen i Karlskrona är en stadsdel, som från Karlskronas grundande 1680 präglats av generationer med varvsarbetare och personal från flottan.

Den kanske mest bemärkte, i alla fall från våra dagar, är utan tvekan kommendör Karl Andersson, för de flesta svenskar mest känd som Ubåts-Kalle efter sin insats i samband med den ryska ubåten U 137 intrång i oktober 1981. Karl Andersson var född och uppvuxen på Björkholmen och bodde som vuxen först inne på Gamla fängelset och vid sin död i bostadsrättsföreningen Tre Kronor på Skansaberget.

På tvåårsdagen efter Karl Anderssons bortgång den 4 juli 2017 avtäcktes Karl Anderssons bänk på Skansaberget på Björkholmen. Initiativet till detta, hade tagits av Björkholmens byalag, en ideell förening, som värnar om Björkholmens historia, nutid och framtid.

Särskilt inbjudna var Karl Anderssons barn, sonen Peter och dottern Ulla Lindström, vilka också självklart fick förtroendet att ta av täckelset i form av en örlogsflagga och detta till en fanfar från trumpetaren Leif Olsson. Dottern Eva var tyvärr förhindrad närvara.

Efter ceremonin på Skansaberget samlades deltagarna i Karlskrona Blekingesekesällskaps klubblokal, där bl.a. undertecknad gav en resumé om Kalle och andra fick möjlighet att berätta något kring honom.

Bänken har donerats av Saab/Kockums och evenemanget leddes av Lisa Syrén, välkänd radioprofil boende på Björkholmen och vice ordförande i byalaget.

Olle Melin

Lisa Syrén från Björkholmens byalag hälsar välkommen

Foto: Ulla och Olle Melin

Låt täckelset falla!

Bänken med örlogsflaggan

Karl Anderssons barn, sonen Peter Andersson och dottern Ulla Lindström efter väl förrättat värv

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Vad en gammal bild kan berätta

Det är våren 1987 och långresefartyget Carlskrona anländer till hemmahamnen i Karlskrona. Mitt för Kungsholmsfort gör fartyget stopp och fartygschefen Gunnar Rasmusson lämnar över årets växter till fortchefen på Kungsholmen Birger Werner. Senare under våren planterades växterna i fortparken och det skedde vanligtvis i samband med det traditionella fortchefsmötet.

Samtidigt mottog fartygschefen de tomhylsor, som hörde ihop med saluten Svensk lösen, som sköts från salubatteriet på Kungsholmen, när fartyget var i höjd med försänkningen.

Parken på Kungsholmen anlades 1878 av tjänstgörande fortifikationsofficer på fortet, Bergman. Under åren fram till sekelskiftet 1900 hemförde flottans olika långresefartyg vid några tillfällen växter för plantering i fortparken. En del var rariteter, som saknade motsvarighet i

Sverige. De skyddande vallarna på fortet gjorde att växter, som normalt inte kunde växa i Sverige, trivdes bra i denna nordliga miljö. Förutom import via långresefartyg, köptes också växter från utlandet för plantering på ön. Det har senare visat sig, att flertalet av växterna är importerade.

Omkring 1900 upphörde av någon anledning traditionen, men återupptogs 1978 av dåvarande fortchefen Per Lundbeck och sedan dess har långresefartyget, fartyg med uppdrag i Adenviken samt skonerna årligen hemfört en eller flera växter från platser, fartygen besökt under resan.

Tyvärr gick många av de ursprungliga växterna förlorade under de stränga krigsvintrarna i början av 1940-talet.

Olle Melin

Foto från KA 2 bildarkiv

”Floder” temat för årets Vasaskjulskonsert

För 25 år sedan tog dåvarande marinkommandochefen Stefan Furenius initiativet till en konsert med Marinens Musikkår i det anrika Vasaskjul på Lindholmen i Karlskrona. Konserterna fortsätter, så årets konsert var något av ett jubileum.

Nu var det den ny tillträdde marinbaschefen Håkan Nilsson, som stod som värd för årets konsert, som dubblerades med framträdanden den 29 och 30 augusti.

Marinens Musikkår dirigerades av ordinarie dirigenten Alexander Hanson och som konferencier medverkade skådespelaren och musikalartisten Lars Hjertner, som gjorde en mycket uppskattad presentation av de spelade verken.

Konserten inleddes med ett uruppförande *Tall Ships at Sea* komponerad av dirigenten och slagverkaren Jerker Johansson.

I övrigt fick publiken njuta av verk av Wagner, *Rhen-guldet*, Smetanas *Moldau*, Nino Rotas *Döden på Nilen* och stycken ur Verdis *Aida* samt stycken från *Mississippi* och *Themsen*. Självklart spelades också Kenneth Alfords *Colonel Bogey*, ledmotiv i filmen *Bron över floden Kwai*, där publiken visslade med.

Konserten avslutades med *Marinbasens marsch*, *Chefsmarsch* och *Flottans defileringsmarsch* (*Reginamarsch*).

Det var ett mycket varierat och spännande program, som spelads upp och framförandet visade, vilken hög klass musikkåren håller.

Olle Melin

Foto Ulla Melin

Alexander Hanson i dirigenttagen

Publik utanför Vasaskjul

Två förväntansfulla konsertbesökare, Maria Ols-son och Klas Wallström

Kvällens konferencier
Lars Hjertner

Konserten framfördes i ett vackert dekorerat Vasaskjul

KORSORD NR 3

De som hade turen att vinna denna gång var,
Bosse Petersson, Örebro och
Lars Troedsson, Lidingö

GRATTIS!

Som vanligt kommer priser från Jonny Ekdahls
produktion

Nu är det dags för korsord 3 - 2019. Lösningar ska
vara insänd senast 1 november 2019 under adress:

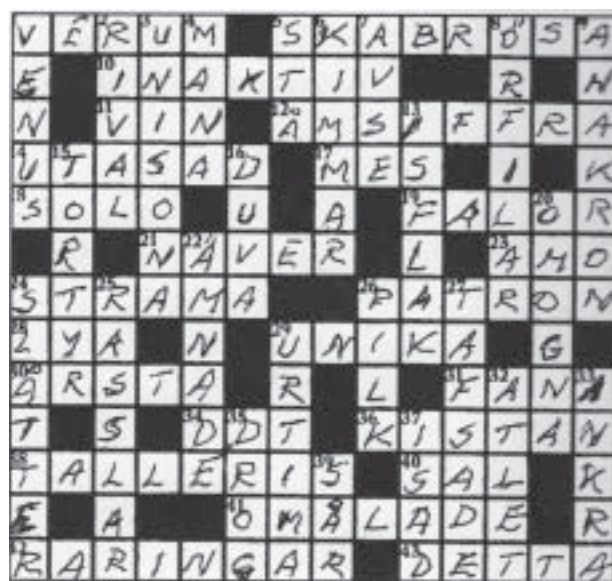
Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

LYCKA TILL!

Lösning Korsord 2 2019

Vågräta ord

- 1 Fågeldansare
- 5 Knogare. Jobbare
- 10 Dialekt
- 11 2<x<4
- 12 Utan tidsangivning
- 14 Avvikande
- 17 1505
- 18 Därvid ligger Newcastle
- 19 Noll
- 21 Vanemässigt arbete
- 23 Hålla för sant
- 24 Gifte sig med...
- 26 Korad
- 28 Greklandsny
- 29 Får släden att glida
- 30 Musikalisk företeelse
- 31 Gammal korsordsvulkan
- 34 Väderstreck
- 36 Brinnande
- 38 Kanske namn för en greve
- 40 Med tanke på att glo
- 41 Fiskar
- 42 De kan vara korkade
- 43 Säges viss julsång vara

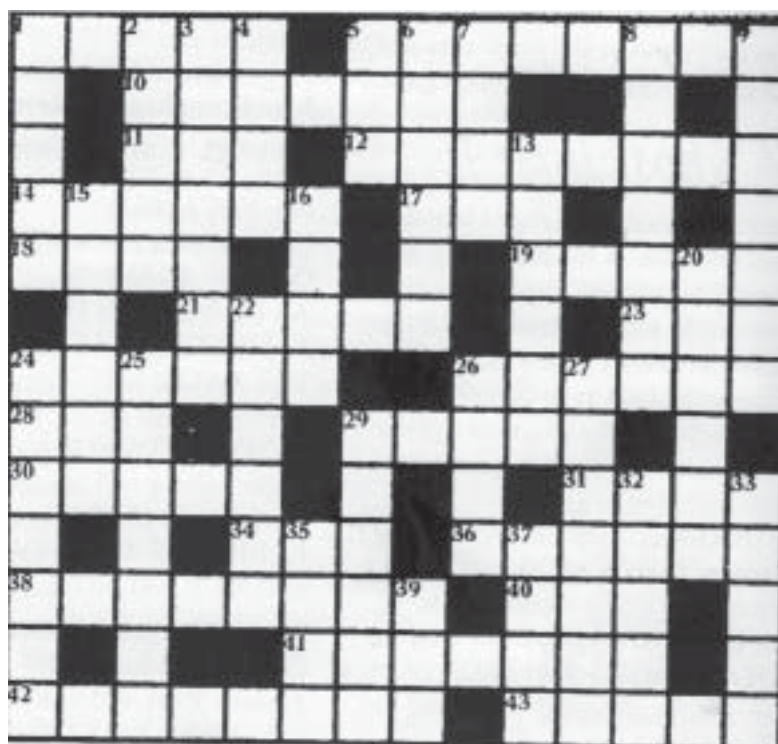
Lodräta ord

- 1 Tillhör kaffekopp
- 2 Dagände
- 3 Vara rättesnöre
- 4 Romersk tärning
- 5 "Jag älskar" i Roma antiqua
- 6 Domare
- 7 I skorna
- 8 Fysiljera
- 9 Ledfyr för Mose etc...
- 13 Gräla. Träta

- 15 Hugskott
- 16 Glömskans flod
- 20 Gift med Sigurd Josalafars daka
- 22 Säges, ibland, döden vara
- 24 Klättrade uppför
- 25 Klädsel; något "kort"
- 26 Kap
- 27 Arg och ilsken
- 29 Var väl inte Petrus, precis
- 32 Påvemössa
- 33 Kartbok
- 35 Skydd. Hjälp
- 37 Tvätta
- 39 Ansiktsuttryck

Jonny Ekdahls Knåp och Knep

Chefsbyte vid Marinbasen

Fanor från Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2 och Kronobergs regemente, I 11 (traditionsfanor) samt Marinbasens flagga

Måndagen den 17 juni genomfördes en chefsbytesceremoni vid Marinbasen i Karlskrona under ledning av Chefen för marinen, viceamiral Jens Nykvist. Kommendör Erik Andersson, som avgick med pension, överlämnade chefskapet till kommendör Håkan Nilsson.

Ett stort antal gäster var inbjudna och stor del av Marinbasens personal deltog i högtidligheten.

Tal hölls av såväl Chefen för marinen som av avgående och tillträdande marinbaschef.

Förutom Marinbasens örlogsflagga fördes också traditionsfanorna för Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2 och Kronobergs regemente, I 11. Ceremonimusiken utfördes av Hemvärnets musikkår Blekinge under ledning av hemvärnstrumslagare Lars-Johan Svensson.

Flottans Män önskar tillträdande marinbaschefen Håkan Nilsson lycka till i sin nya befattning och önskar ett rikt pensionärsliv till avgående chefen Erik Andersson.

Olle Melin

Foto Olle Melin

Marinbasens flagga överlämnas till tillträdande marinchefen Håkan Nilsson av avgående chefen Erik Andersson

Marinbasens personal uppställda för chefsbyte

Tillträdande marinbaschefen Håkan Nilsson håller tal till förbandet

Hemvärnets musikkår Blekinge under ledning av hemvärnstrumslagare Lars-Johan Svensson svarade för musiken

Böldpesten 1710 och Kronokyrkogården på Aspö

Staden Karlskrona har under flydda tider spelat en ödesdiger roll i våra folksjukdomars historia och i gamla arkiv kan man finna talande vittnesbörd om de tusen och åter tusen liv, som skördats av farsoter och jordats på de många begravningsplatserna i och omkring staden. Böldpest, återfallsfeber, rödsot och kolera är exempel på farsoter, som drabbat staden. Under 1900-talet drabbades staden hårt av spanska sjukan.

År 1710 drabbade böldpesten Karlskrona. De första dödsfallen i sjukdomen inträffade i oktober och landshövding Adlersten och magistraten fick genast bråttom att utfärda föreskrifter, som uppenbarligen nonchalerades.

Det är uppenbart, att myndigheterna var dåligt rustade för det dråpslag, som pesten innebar. I möjligaste mån försökte man isolera de sjuka, i regel med ringa framgång.

Landshövdingens påbud, att de avlidna omedelbart skulle föras utanför staden av därtill utsedda bärare och dessutom utan att ha försetts med svepning eller bårkläde, följdes inte.

Epidemin fick ett våldsamt förlopp, i Karlskrona kanske svårare än på andra håll på grund av sammandragningen av krigsfolk, för det mesta inhysta i trånga och ohygieniska bostäder.

Ordinarie begravningsplatser förslog inte vid epidemier som denna. På grund av smittorisen var det också förbjudet att jorda de döda på de vanliga kyrkogårdarna.

För att komma utanför tullarna ordnades en gravplats på Vämö för stadens civila befolkning. Denna anlades norr om Tyska bryggaregården exakt på det område på

öns östra sida, där det äldsta örlogsvarvet hade legat.

Här begravdes människorna i stora gropar, många tillsammans, utan vare sig kistor eller svepning utan endast i sina gångkläder. Gravarna markerades av enkla, låga stenar.

För kronans folk stakades en plats ut på Aspö, strax norr om Drottningsskär. Det är uppenbart, att man till en början avsåg använda denna Kronokyrkogård för garnisonen på kastellen vid Drottningsskär och Kungsholmen.

Epidemin fick emellertid en omfattning, som gjorde, att allt folk från Amiralitetsförsamlingen kom att jordas här.

Redan i juni 1711 var över 900 personer sjuka på Aspö, som inte hade mer än två barberaregesäller och inga läkemedel. Amiralen anbefallde, att en präst morgon och kväll skulle förrätta korum och besöka de sjuka med Herrens nattvard.

Dagligen fördes hundratals lik till Kronokyrkogården och begravdes i massgravar i sina gångkläder.

Kastellpredikanten på Drottningsskär, Petrus Westelius, antecknade i kyrkoboken vid 1711 års slut, ”att han under året begrov på Aspö kyrkogård 2125 döda utom ett stort antal lik, som blevo nedlagda utan kistor i tvänne långa gravar, tre lik i bredd”.

Ett exempel på gravsten från böldpesten är en rikt ornamenterad sten på den grav, där mästernekten vid kungliga skeppsbyggeriet i Karlskrona Jonas Kåhre och hans fem barn ligger begravda.

Westelius var outtröttlig i sitt arbete att söka hjälpa de sjuka och döende. Han miste sin egen lilla dotter i pesten.

Sjukdomens härjningar även bland befälen på fäst-

Fregattgatan 2 på Björkholmen. Arkivbild

ningarna kan också spåras i de täta ombyten av kommandanter, som förekom. Redan tidigt på året 1710 dog dåvarande kommandanten Anders Torsk och begrovs på Kronokyrgårdens. Den 19 mars samma år tillträdde kommandanten Grubbe och han dog i pesten den 16 december. Han efterträddes av Filip Häger, som dog redan den 26 februari 1711. Nästa kommandant hette Wilhelmsson och även han strök med i den fruktade sjukdomen. Den 27 oktober 1711 ändades hans liv och även efterträdaren Björkeqvist blev offer för pesten den 25 augusti 1712.

Pesten i Karlskrona avklingade långsamt under år 1712, men ännu så sent som 1717 omtalas dödsfall i den fruktade epidemin. Sammanlagt hade böldpesten krävt en ohygglig tribut. Siffrorna är inte fullt säkra, men det antas, att det enbart i Karlskrona avled närmare 6 000 personer.

Om predikanten Westelius sägs, att han var en plikt-trogen man, som med nit och känsla gick in för sitt ämbete. Han läste dagligen katekesen med folket, så att många av dem visserligen inte lärde sig att läsa men kunde recitera långa stycken utantill.

Westelius lämnade Aspö i slutet av 1712 för att bli kyrkoherde i Gamleby vid Västervik.

Ännu i vår egen tid förekommer jordfästningar på Kronokyrgården. Det finns bestämmelser, som reglerar detta. Det rör sig om anhöriga till personer, som redan i dag vilar på Kronokyrgården på Aspö, som har rätt till begravning på denna plats. Någon gravplan har aldrig upprättats och kyrkogården är egentligen olämplig som gravplats på grund av den höga grundvattennivån.

På bild syns också en ryggåsstuga på Fregattgatan 2 på Björkholmen i Karlskrona. Här bodde vid sekelskiftet 1700 en skepparänka med sex barn och ett antal inhysningar på cirka 24 kvadratmeter. När nuvarande ägare för några år sedan byggde till med en ny stuga på gården, behövde han gräva under ryggåsstugan och då hittade han ett antal ben, som visade sig vara människoben. Vid närmare undersökning visade det sig, att benen kunde dateras till tidigt 1700-tal och böldpesten. Man hann helt enkelt inte begrava människorna, utan man lade liken under det egna huset i strid mot gällande bestämmelser. Var det kanske rester av änkan, barnen eller inhysningarna man hittade vid grävningen?

Olle Melin

Foto Olle Melin

Jonas Kåhres gravsten

Ur Kjell Närkhammars bildarkiv

Den här gången har vi plockat fram bilder, som visar olika verksamheter ombord på våra pansarskepp. Kjells bilder har kompletterats med bilder ur pansarskeppsboken.

Olle Melin

Arkivbilder

Musköteri på akterdäck

Skrubbing av däck

Dans med inbjudna flickor

Kolning

Rodd i skeppsbåt

Gymnastikövningar på däck

Backlagsförmän i tjänst

Middag i manskapsmäss

Middag i gunrummet

Celebert fartygsbesök i Karlskrona

I vecka 31 fick Karlskrona ett celebert fartygsbesök, då Colombias officiella flaggskepp, *ARC Gloria*, lade till i Karlskrona. Besöket sammanföll med Karlskronas så kallade Skärgårdsfest, vilket betydde, att mycket folk fanns i staden och många passade på att besöka eller endast beskåda den tremastade barken.

I början av juni lämnade fartyget, som är 64 meter långt, Colombia och via Boston i USA nådde man Karlskrona i slutet av juli. Innan Karlskrona hade fartyget besökt Frankrike och Polen.

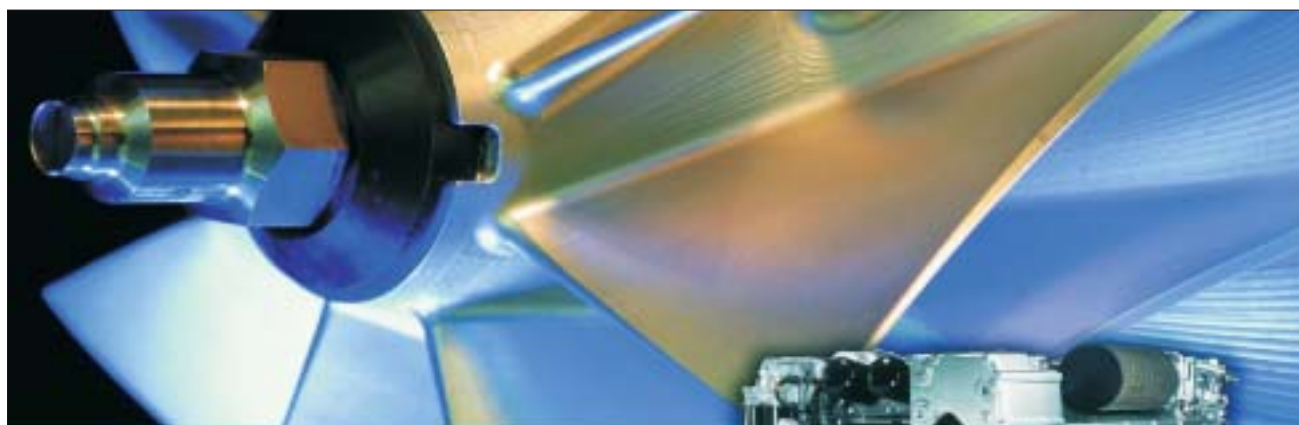
Skeppet tillhör den colombianska marinen och används som skolfartyg för blivande sjöofficerare. Kadetterna får utbildning i bl.a. astronomisk navigation, man får lära sig leva till sjöss och man får träffa likasinnade från andra flottor.

Fartyget rönt ett stort intresse för Karlskronabor och tillresta, så det blev stundtals trångt ombord.

Efter besöket i Karlskrona ställdes färden mot Tyskland.

Olle Melin

Foto Johan Melin

Ett tryggt val!

MTU's motorer är konstruerade för maximal driftsäkerhet och totalekonomi. Detta har gjort MTU till en av världens ledande leverantörer av motorer för kommersiellt bruk. Med ett komplett sortiment från 125 kW till 9.000 kW och ett rikstäckande servicenät erbjuder vi såväl prestanda som trygghet.

SWEDMOTOR

Tel: 08-500 121 40
www.swedmotor.se, info@swedmotor.se

Besök vid Sälstationen och Gålöbasen den 16 maj

Under andra världskriget bedrev den svenska flottan hemliga försök med att dressera säl för ubåtsjakt. I en skyddad vik på Gålö, i Stockholms skärgård, byggdes en anläggning bestående av sälbassänger och stugor för personal. Försöken leddes av psykologen och beteendevetaren Valdemar Fellenius, som under fyra år bodde med sin familj i ett av anläggningens hus. Till sin hjälp hade han åtta till elva värnpliktiga, som skötte djuren och bevakade anläggningen. En av de värnpliktiga arbetade före inkallet som sälskötare på Skansen. Fellenius fick höra talas om detta och man hittade ynglingen vid ett regemente i Karlstad. Chefen för Marinen kontaktade regementschefen och begärde att få överta den värnpliktige för tjänst i Flottan. Den förvånade ynglingen fick utan att veta anledningen en biljett till Stockholm och accepterade den nya placeringen i skärgården.

Till anläggningen fördes sälkutar från Bottenviken. Fiskarna gick ut på isen, sköt sälhonorna och skickade de nyfödda kutarna till Stockholm. Man ställer sig frågan, hur de överlevde den långa tågresan? Tillräckligt många gjorde dock det. I anläggningen föddes de upp med mjölk uppblandad med matolja. Mjölken köptes från näraliggande gårdar. Marinstaben anade oråd och ställde frågor om hur det kunde komma sig, att ett dussin perso-

ner kunde göra av med sådana mängder mjölk, som skulle betalas. Dessa frågor besvarades dock inte.

Sälarna tränades på att hitta ubåtsattrapper och när de fann "målet" fälla ett sänke, som genom en lina var förbundet med en liten boj, som flöt upp till ytan och indikerade, att det fanns en ubåt i närområdet. Avsikten var, att sälarna skulle föras ombord på jagare och släppas i vattnet, där man misstänkte, att en ubåt kunde uppehålla sig. Innan kriget tog slut, hann man dock bara göra ett skarpt försök och det blev tyvärr inte lyckat, varför marinledningens entusiasm för projektet svalnade.

Allt detta, och mycket därtill, fick Stockholmsföreningen veta vid en intressant och välbesökt utflykt till sälstationen den 16 maj. Stationen med sälbassänger och stugor finns fortfarande kvar och drivs av Skärgårdsstiftelsen. Stugorna har rustats upp och hyrs ut genom stiftelsens försorg. Flottans Män riktar ett stort tack till vår kunniga guide Pia Berg.

Efter besöket vid Sälstationen gick färden vidare till den närbelägna Gålöbasen. Där togs vi emot av ytterligare två fantastiska guider, Rune Andersson och Lennart Törnblad. Långbord hade dukats upp och vi inledde med fältlunch bestående av en välsmakande pyttipanna med ägg. Därefter blev det rundvandring med bl.a. verkstadsbesök och ombordstigning på inneliggande enheter ur

Fältlunch på Gålö

T46 på slip

MTB-monumentet

Sveriges största (?) marina förband, Veteranflottiljen. Rune och Lennart vet allt, som är värt att veta om Gålöbasen och MTB, torped- och robotbåtar och delger med glädje sina kunskaper. När rundvandringen senare under eftermiddagen var klar, var det många, som hade svårt att slita sig och lämna basen. Så ska det vara när Flottans Män gör studiebesök!

Krister Hansén

Sälbassäng och Sälstation

Gålö. Stående våra guider, Rune Andersson till vänster och Lennart Törnblad till höger

Fortet

Fram till nu har det saknats en bok, som beskriver Oscar II forts historik. Men nu har Leif Högberg genom sitt förlag Fort & Bunker gett ut en bok, som skildrar just detta. Genom att fortet alltid har befunnit sig inom militärt område, har allmänheten inte haft tillträde, varför det har varit skyddat för förstörelse. Fortet utgör en tidskapsel för försvarsteknik och taktik från tiden före första världskriget. Det är sedan 2018 förklarat som statligt byggnadsminne (SBM).

Fortet är beläget på Västerberget vid södra sidan av Göta Älvs utlopp och tillsammans med övriga befästningar i området benämndes dessa sammantaget för Älvsborgs fästning. Fortet

började byggas 1899. Det utformades efter samma teknik och taktik som de samtida forten Vaberget (utanför Karlsborg), forten i Bodens fästning, forten på norra Värmdö och i Blekinge m.fl.

O II fort bestyckades på hjässan med två 24 cm kanoner (M/04) i självsänkande lavettage, två 15,2 cm kanoner (M/03) i pansartorn och fyra 57 mm kanoner (M/99) i pansartorn. Vid foten av berget byggdes ett 57 mm batteri (Götiska batteriet), insprängt i berget, med uppgift att försvara den kontrollerbara minering, som lades ut över Göta Älv. I norra änden av mineringen ligger Nya Älvsborgs fästning, som stod färdig 1677. Denna har varit i krig med den danska flottan och ombyggt flera gånger. År 1866 utgick den ur rikets förteckning över fästningar.

Under tiden för uppförandet av O II fort tillkom Kustartilleriet (1902) som en del av Marinen, varvid fästningen övergick från att tillhöra fästningsartilleriet (Armén) till att bli en ett detachement tillhörande Karlskrona fästning med bemanning ur Karlskrona kustartilleriregemente (KA 2).

Boken beskriver fortets utbyggnad och jämförelse görs med de ovan nämnda samtida forten. Principen för fortens uppbyggnad var, att deras viktigaste delar fanns i en kärnanläggning, som var kringgärdad av en torr vallgrav (stormningsgrav). Kärnan i O II fort innehöll förutom kanonerna på hjässan med ammunitionsdurkar även anläggningar för försvar av vallgravarna, kontreskarpbatterier med 57 mm kaponjärpjäser (M/95C), stabs- och ledningsplatser, förläggningar, sjukavdelning, köksutrymmen, manskapsmatsal och mäsar. Det fanns även ett elverk för fortets behov. Bland bekvämligheterna bör naturligtvis också nämnas, att fortet var utrustat med vattentoiletter. Fortet hade ett vattenmagasin på hjässan, som i sin tur med självtryck försörjdes från en damm på det närliggande Karingberget.

Beskrivningen fortsätter med att skildra verksamheten i beredskap under första världskriget. Den sociala miljön för manskap och befäl ges ett generöst utrymme i boken. Den sociala miljön liksom många andra verksamheter illustreras med citat ur samtida dokument.

I samband med utbyggnaden av Havsbandslinjen i Stockholms skärgård under andra halvan av 1930-talet beslutades det också, att batterierna i Älvsborgs fästning skulle flyttas ut till Havsbandet. Detta innebar att 24-cm batteriet omgrupperades till Hjuvik vid Torslanda på Hisingen, där det benämndes batt TL. 15,2 cm batteriet omgrupperades till Styrö, där det benämndes batt SY. 57 mm batteriet omgrupperades till Stora Stårholmen med benämningen batt ST. Tillsammans med ett nytillkommet 12 cm batteri (M/94) på Stockholmskärr, flera fasta minspärrar och ett utbyggt system för mätstationer och stridsbelysning skapades ett heltäckande kustartilleriförsvar i Göta Älvs inlopp 1940 – 41. Detta kompletterades 1942 med ett 15,2 cm (M/40) batteri på Björkö på norra sidan av älvens utlopp samt ett flertal 57 mm batterier för försvar av mineringar och trånga gatt.

I mitten av 2000-talet återfördes 24 cm pjäserna från det då för länge sedan nedlagda batt TL, 15,2 cm pjäserna från batt SY och 57 mm pjäserna från batt ST. En stiftelse för O II fort bildades och genom denna ordnas välbesökta visningar av fortet. För tider mm hänvisas till stiftelsens hemsida, <http://www.o2fort.se>

Denna bok är efterlängtat. Leif Högberg är känd som författare till bl.a. böcker om Skånelinjen, befästningarna i Blekinge, Musköbasen, Försvar av Skåne och 100 år av försvar i väst. Alla hans böcker innehåller ett högkvalitativt bildmaterial. Boken om O II fort är inget undantag. Men tyvärr är antalet historiska bilder få, vilket beror på, att en omtalad bildskatt med sådana bilder ännu inte kunnat återfinnas.

Sten Munck af Rosenschöld

FORTET

Författare Leif Högberg, utgiven 2019 av FORT & BUNKER

ISBN: 978-91-639-9639-9

Jakten på havets silver

Om denna bok fick jag tips från medlem René Ahlberg i Göteborgsföreningen. Han tjänstgjorde som värnplikting 1960 på minsveparen Hanö, som då fungerade som

stödfartyg för sillfisket utanför Island och han förde noggranna anteckningar, om vad som pågick. Detta har blivit ett av kapitlen i boken.

Fisket utanför Island har gamla anor och man får gå tillbaka ända till vikingatiden för att hitta en början. Sedan har det fortsatt fram till 1970-talet.

Sillfisket vid Island var i början av 1900-talet ett stort vågspele. Man var osäker på fiskemetoderna, liksom vilka fartyg och redskap, som var optimala. Man visste inte heller, hur islänningarna skulle reagera, när man kom och fiskade deras sill.

Fiskare förde noggranna dagböcker och ett antal sådana berättelser finns beskrivna i boken, liksom kopplingar till politiken vad gäller fisket. Saxningar ur Bohuslänningen åren 1906 – 1921 utgör också intressant läsning.

Boken har tillkommit efter ett projekt kopplat till SPF Sotenäsbygden, där för övrigt projektet fortsätter. Författarna, fyra till antalet, har kopplingar till Bohuslän och Sotenäs, till havet och till fisket. Erling Larsson, skeppare och fiskare, Lars Olehäll, revisor, Conny Åquist, journalist och Kjell Klasson, bogserbåtsansvarig på Västkusten har åstadkommit en mycket intressant och faktsäckad bok om en lite udda verksamhet, som ändå haft stor betydelse för Sverige i allmänhet och Bohuslän i synnerhet. Ett rikt bildmaterial förstärker intrycket.

Förlag: Selstam.se

ISBN 978-91-87297-41-0

Olle Melin

PS. Redan från sekelskiftet 1900 fram till början av 1930-talet förekom det, att stödfartyg ställdes till fiskets förfogande. Då var det kanonbåten tillika sjömätaren *Svensksund*, som utnyttjades. Efter kriget var det Tullverkets *Odin*, byggt som isländskt fiskeriinspektionsfartyg, som utnyttjades. År 1950 utnyttjades Fiskeristyrrelsens inspektionsfartyg *Skagerack* och åren 1951 – 1954, utnyttjades *Bredskär* 1951, *Örskär* 1952 och *Holmön* 1953 och 1954. Från och med 1955 användes *Hanö* fram till och med 1976, varefter verksamheten upphörde. Red

Kodnamn

ONKEL.

Den kvinnliga spionen som avslöjade nazisterna i Sverige

För inte så länge sedan var sekreteraren en nyckelfunktion i de flesta organisationer. En manlig chef, som

ägnade sig åt de stora strategiska besluten, medan den oftast kvinnliga sekreteraren utförde det praktiska arbetet och skötte den löpande administrationen. Sekreteraren var ofta ytterst välinformerad och insatt i det mesta. Det gjorde yrkesgruppen utomordentligt intressant för underrättelsetjänster under andra världskriget.

Den unga tyskan Erika Schwarze kommer till Stockholm 1942 för att tjänstgöra som sekreterare på den tyska legationens underrättelseavdelning. Chef för Kriegoorganisation Schweden är Dr Weber och sorterar under Abwehr. Erika Schwarze skall arbeta med brevcensur på legationen.

På legationen träffar hon en svensk underrättelseofficer och kontaktman, kapten Ternberg, som håller kontakt med de olika utländska legationerna i Stockholm. Snart börjar Erika Schwarze att samarbeta med den svenska hemliga underrättelsetjänsten, C-byrå. Hon blir spion och får kodnamnet Onkel. Men agerandet är inte riskfritt. Vissa misstankar mot henne finns på legationen och hon riskerar att när som helst bli gripen av Gestapo.

Situationen kompliceras, när Erika blir sjuk i tuberkulos och då hon rapporterar detta till Dr Wagner, ger han order om, att hon skall till Tyskland för läkarbehandling. Det vill inte Erika, risken att bli tagen av Gestapo är uppenbar. Hon går under jorden med hjälp av svensk säkerhetspolis och får hjälp med läkarbehandling och klarar krisen. Får byta namn till Ellen Berger och göms på en bykrog i Norrland.

Efter krigsslutet blir inte livet sorgslöst för Erika, i januari 1946 får hon ett främlingspass och därmed en identitet, visserligen statslös, men hon har överlevt. Hon får ett arbete på Nationalmuseums arkiv genom sina svenska kontakter.

Boken ger också en god beskrivning av hur underrättelse- och säkerhetsverksamheterna arbetade i Sverige, 1939 - 45.

Författaren Erika Schwarze (1917 - 2003) var antinazist, under senare delen av andra världskriget stationerad i Stockholm. Författaren och tv-producenten Jan Bergman har skrivit för- och efterord i boken. Utgiven första gången 1993. Nyutgåva från Lind & Co med nya för- och efterord 2019. ISBN: 978-91-7779-387-8.

Stellan Andersson

Ryskt anfall 2023. Sverige i krig

Denna bok har under senhösten 2019 utgivits av Svenskt Militärhistoriskt bibliotek. Författare är Björn Andersson och Tommy Jeppsson. Dessa författare är välkända som kunniga skribenter inom försvars- och säkerhetspolitik. Björn Andersson är f.d. pansarofficer, som avslutade sin militära karriär som generalmajor och chef för Norra militärdistriktet. Sedan 2009 är han ständigt sekreterare i Kungl. Krigsvetenskapsakademien. Tommy Jeppsson är överstelöjtnant, f.d. träningsofficer och är sedan 2009 redaktör för Kungl. Krigsvetenskapsakademiens Handlingar och Tidskrift samt några försvarstidningar. Tillsammans har de under åren 2016 - 2019 gett ut den s.k. Gotlandstriologin, böcker som lästs med

stort intresse av en bred försvarsintresserad allmänhet.

Boken "Sverige i krig" färdigställdes under våren 2019, när försvarsberedningens slutliga betänkande var under färdigställande. Betänkandet har därför i sitt färdiga skick inte kunnat utnyttjas i boken, men den framtida utveckling, som alla partier syntes vara överens om, har inarbetats i boken fram till 2023. Sålunda har Försvarsmaktens operativa förmåga höjts till den nivå, som uppsattes som mål 2014; tre armébrigader är under uppbyggnad, amfibiebatljon är organiserad i Göteborg, korvetterna har modifierats bl.a. med luftvärnsrobotar, Patriotrobotluftvärn har tillförts och Flygvapnet har 100 operativa JAS-plan varav några är av typ -E. Sex militärregioner har organiserats och samverkar med de nyligen inrättade civilområdena. MSB har fått det överordnade ansvaret för ledning, planering och samordning av civilt försvar. Sjukvårdens beredskapsplanering för att kunna ta hand om masskadeutfall har påbörjats.

I omvärlden utgör Ryssland ett allt större orosmoment, där man gör allt för att splittra EU och Nato, samtidigt som USA alltmer vänder Europa ryggen och koncentrerar sig på Stillehavsregionen.

Vid riksdagsvalet 2022 blir det regeringsskifte i Sverige och en regering, som är starkt EU- och Nato-fientlig - men ryssvänlig, tillträder.

Den ryske presidenten, som betraktar Sovjetunionens fall som en global katastrof, vädrar morgonluft och smider planer för att återta de tre baltiska staterna. För att kunna göra det behöver delar av Sverige invaderas för att förhindra USA:s och Nato:s inblandning vid Rysslands återtagande av Estland, Lettland och Litauen i syfte att erhålla total dominans över Östersjön.

Den ryssvänliga regeringen vill inte ta till sig orosmolnen och går med på att låta ryska intressen bygga en hamn på Västkusten i närheten av Marstrand. Samtidigt utarbetas i största tysthet en rysk operationsplan för att invadera delar av Sverige. Planen är, att de förband, som inledningsvis skall delta, hämtas direkt från sin fredsgruppering för att ingen förvarning skall finnas.

När anfallet sätts in vid allhelgonahelgen 2023, kommer det dock inte som en total överraskning. Svensk underrättelsetjänst har från källor i Finland och Litauen fått underrättelser, som gjorde, att ÖB efter beredskaphöjningar och en beredskapsövning anbefallde GIV-AKT. Detta medförde att sjö- och flygstridskrafter hann spridas och kunde ta tull på de inledningsvis svaga styrkor, som insattes mot Skånekusten och Stockholmsområdet med Arlanda. Men för att möta nästa omgång av förbandstillförsel räckte inte den svenska försvarsförmågan.

Regeringen och Statschefen hade vid detta laget under tumultartade former övergett Stockholm och fanns på krigsuppehållsplats. Här utspelas nu svåra kval för den EU- och Nato-fientliga regeringen att krypa till korset och begära hjälp utifrån. Regeringen faller samman och riksdagens krigsdelegation utser en ny statsminister, som ges möjlighet att rekrytera kunniga ministrar.

De miljöer, som boken skildrar inom regeringskansliet och i Försvarsmaktens ledning under de år, som föregår krigsutbrottet och sedan när kriget är ett faktum, är mycket väl skildrade och har en hög grad av trovärdighet. Bokens persongalleri är väl komponerat och består av dels helt påhittade personer men också några, som vi lätt kan känna igen.

Eftersom boken endast i begränsad omfattning behandlar övriga totalförsvaret, har dessa delar en undanskymd roll. Desto mer finns att läsa om Försvarsmakten. Alla dess brister, skapade under många år sedan slutet på kalla kriget, skildras väl och omsorgsfullt.

Boken avslutas med en tankvärd efterskrift. Här behandlas det faktum, att överraskning har varit ett grundfundament i krigföring, så länge som människan gripit till vapen. Dessutom får vi studera den ryska operationsplanen, som i all sin enkelhet visar sig vara funktionell. Härutöver påpekas, att det finns värdefulla kartor i texten och utvikbara försätts- och eftersättsblad med information om viktiga vapensystem på båda stridande sidor.

Bokens titel har underskriften: *Om aningslöshet inför krigshot och risken för mental överrumpling*. Detta är en bok, som bör läsas av alla försvars- och säkerhetspolitiskt intresserade. Vid läsning av denna spännande bok bör man hela tiden tänka på: hur kan jag själv bidra till att bokens scenario aldrig blir verklighet.

Sten Munck af Rosenschöld
Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks Förlag 2019
ISBN: 978-91-88885-07-4

Sex dygn som skakade Sverige

Marinens jakt på främmande ubåtar kom att sätta sin prägel på kalla krigets sista årtionde. Den sovjetiska ubåten U 137:s grundstötning i Gåsefjärden i oktober 1981 är väl det, som

svenskar i allmänhet minns från det kalla kriget. Händelsen fick också internationell uppmärksamhet. Den 29 februari 1984 rapporterades det, att en grodman gått iland på Almö i Karlskrona västra skärgård. Rapporten föranledde ett stort pådrag och bland annat förstärktes bevakningen med hjälp av ett antal arméförband.

Några dygn senare befinner sig dåvarande löjtnanten Mikael Lindholm på Almö som chef för en pluton om tre officerare och 52 soldater ur Norra Smålands regemente, I 12. Han kom tillsammans med övriga i plutonen att i sex dygn (3 – 8 mars) sköta bevakningen på Almö, i huvudsak längs Almös östra strandlinje med Karlskronabassängen innanför.

Mikael Lindholm förde noggranna anteckningar om dagarna på Almö, alltifrån rutinmässig verksamhet till speciella händelser innefattande bl.a. ytterligare upptäckter av grodmän, ”cigarer” på vattenytan, hittade föremål och mycket annat. Ett omfattande samarbete med polisen beskrivs och vi kan då konstatera, att man inte alltid talade samma språk.

Enligt gjorda fynd skulle det finnas grodmän i området och minst en moderubåt i själva bassängen. Några säkra bevis för det sistnämnda har dock inte kunnat redovisas. Syftet med grodmännen på Almö skulle varit ett led i en operation innebärande besättningsbyte.

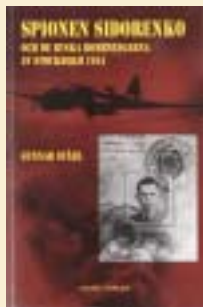
Boken ger en mycket detaljerad skildring, om vad som hände på Almö och området intill och författarens beskrivning av händelseförloppet ger en stor trovärdighet av vad man såg, hörde och fann.

Jag var själv inblandad i händelsen och kan konstatera, att Mikael Lindholms berättelse i vissa avseenden skiljer sig från det, vi upplevde på annan plats i området.

Boken skildrar inte bara de sex dygnen på Almö, utan också egen bakgrund, sammanfattning av kalla kriget, förberedelser för operationen, efterarbeten och analys. Boken är lättläst, språkligt välskriven och skriven med en övertygelse, att ”så här var det”. Bra kartmaterial och bra bilder förstärker intrycket.

Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek.
ISBN 978-91-88885-06-7

Olle Melin

Spionen Sidorenko och de ryska bombningarna i Stockholm 1944

Den 26 september 1940 beviljades Vasilij Sidorenko och hans fru Alexandra visum till Sverige och bosatte sig på Erik Dahl-

bergsgatan på Östermalm. Han började arbeta som tjänsteman på den sovjetiska resebyrån Intourist på Vasagatan 8. Den då 25-åriga Sidorenko var officer och var sänd till Sverige för att syssla med spionage.

Kontakter togs med besökare på Intourist och en som fastnade var Margot Wallin, då 17 år gammal. Sidorenko ville lära sig svenska och frågade, om hon ville undervisa honom i svenska språket. Sidorenko var gentleman och bjöd frikostigt på krogar och gav penningbidrag. Han blev hembjuden till Margots hem och träffade hennes familj, styvfadern Tobias och modern Ingeborg. Tobias Wallin var yrkesmilitär, då sergeant vid Södermanlands pansarregemente i Strängnäs.

Efter hand började Sidorenko pressa Tobias Wallin på styrkeuppgifter om det svenska försvaret. En fredag i april 1942 räckte Sidorenko över ett antal frågor till Wallin och lämnade samtidigt över en penningssumma. Wallin var emot att lämna uppgifter, men Sidorenko började bearbeta och hota honom, om han inte lämnade uppgifterna till honom. Detta fortsatte med ytterligare frågor.

Den svenska säkerhetstjänsten bevakade alla sovjetier i Sverige och kom det hela på spåren snabbt. Den 18 september 1942 anhölls Tobias Wallin och Sidorenko anhölls den 25 september. Tobias Wallin dömdes till 12 års straffarbete och samma straff fick Sidorenko. Även Margot och Ingeborg Wallin dömdes till fyra års straffarbete vardera som delaktiga till spionage.

Nu börjar ett tragiskt spel från Sovjet och från den sovjetiska ambassaden i Stockholm med krav att frisläppa Sidorenko, som var placerad på Långholmen och ansåg sig oskyldig och får förnedrad behandling och dåligt mat m.m. Sverige höll emot alla försök och hot från Sovjetunionens sida.

På kvällen tisdagen den 22 februari 1944 fällde sovjetiska flygplan bomber över Stockholm, Södertälje och nära Södermanlands pansarregemente i Strängnäs. Torsdagen den 24 februari lämnade Sverige in en protest mot Sovjet för bombfällningen. Från Sovjet kom beskedet, att protesten var ogrundad!

”Varför sköt ej luftvärnet, varför gavs ej flyglarm, varför sökte ej strålkastarna få tag i det bombfällande flygplanet?” frågade pressen kritiskt.

Tre dagar senare, den 25 februari 1944, efter 8 månader i fängelse, benådades den sovjetiske spionen Vasilij Sidorenko av den svenska regeringen vid konselj, trots att Högsta domstolen avslagit Sidorenkos nådeansökan en månad tidigare.

Vad är sant i denna historia? En sak är klar: det politiska Sverige och det juridiska Sverige gick i otakt. Den samtidiga bombningen av Stockholm och Strängnäs på tisdagskvällen den 22 februari 1944 gjorde det fullständigt klart för den svenska statsledningen, vad ryssarna menade. Vid konseljen på Slottet den 25 februari kunde det färdigskrivna nådeavslaget användas. Med några strykningar och tillskrivna rader ändrades avslaget till ett beviljande.

Från svensk officiell sida gör man fortfarande gällande, att den sovjetiska bombningen berodde på felnavigering.

Författaren Gunnar Ståhl har grävt djupt i denna intrikata och spännande historia om en av de mest dramatiska händelserna i Sverige under andra världskriget. Den leder till de högsta nivåerna i Sverige på den tiden. Författaren Gunnar Ståhl är journalist och har tidigare arbetat på flera av de större dagstidningarna.

Utgiven av Vaktel Förlag 2019.
ISBN:978-9188441-37-9.

Stellan Andersson

Svensk nazism och historiebruk

Boken har undertiteln *Fallstudier om flottan och örlogsstaden Karlskrona*. Författaren, Harry R:son Svensson vill med boken bevisa, att de uppgifter, som

cirkulerat och som sade, att personal vid flottan i Karlskrona skulle visa nazistsympatier, är helt felaktiga. Detta är ju i och för sig angeläget, men det sätt på vilket Svensson vill bevisa detta, tycker jag, lämnar en del övrigt att önska.

Boken ger utan tvekan en beskrivning över nazismens utbredning i allmänhet och i Karlskrona i synnerhet, men är skriven på ett sätt, som utesluter alla motsägelser. Författaren slår också hänsynslöst både åt höger och vänster.

Boken kan läsas som ett historiskt dokument och ett dokument kring historiebruket kring nazismen i Blekinge och i Karlskrona. Men mycket i boken upprepar sig, vilket delvis gör den svårläst och omständlig. Boken hade tjänat på att göras kortare utan återupprepningar.

UNIVERSUS.
ISBN 978-91-87439-55-1

Olle Melin

Sverige vid avgrunden 1808 - 1814

Åren 1808 - 09 kämpar Sverige för sin överlevnad på tre fronter, dels mot Napoleon i söder, dels mot Danmark i väster och dels mot arvföranden Ryssland

i öster. Dessa tre planerar att stycka upp Sverige sinsemellan. Det hade man bestämt vid möte i Erfurt år 1808. Ryssland skulle ta norra delen av Sverige ända ner till Motala ström och Danmark den återstående södra delen av Sverige. Kungariket Sverige skulle därmed upphöra som självständig stat. Finland var redan förlorat.

Läget förvärras ytterligare, när delar av armén gör uppror i mars 1809. Gustav IV Adolf avsätts i en statskupp och ersätts av den äldre Karl XIII. Den tilltänkta danske tronföljaren, prins Karl (Kristian) August, hade en svag hälsa. Vid en militärövning på Kvidinge hed utanför Helsingborg, då Karl August skulle inspektera trupperna, satte hästen av i full galopp. Han vacklade i sadeln, tappade tyglarna och föll till marken avsvimnad. När läkare kom till hjälp, var prinsen redan död.

Vid Karl Augusts liktåg till Stockholm lynchas riksmarskalken Axel von Fersen. Händelserna har gått till historien som "den svenska vanärens absoluta botten". Sverige står nu vid avgrundens rand.

Då utser riksdagen under slumpmässiga former ännu en okänd tronföljare: den franske marskalken Jean Baptiste Bernadotte. Valet av denne revolutionär, republikan, jakobin och prins av Ponto Corvo blir emellertid ett lyckokast. Ensam och fransktalande bland handfallna svenskar griper Bernadotte in i historien och styr upp Sverige, från att vara allas slagpåse till att bli en av segermakterna i slutstriderna mot Napoleon.

Vald av riksdagen för att återta Finland, förenar Karl Johan istället Norge med Sverige, en union, som innebär, att vi aldrig mer behöver frukta angrepp från Danmark. Med ett nytt gott förhållande till Ryssland lägger sig freden också över vår gräns i öster. En ny tid tar sin början, en tid från vilken det moderna Sverige växer fram.

I boken skildrar författaren Dag Sebastian Ahlander ett stycke av den svenska historien, vilken är den mest dramatiska, som skett under så stora hot och under så kort tidsperiod.

Dag Sebastian Ahlander är jur. och fil.kand. och tidigare generalkonsul och ambassadör. Författare till flera böcker bl. a. med en lysande biografi om Gustaf Manheimer.

Utgiven av Historiska Media och Dag S Ahlander 2019.

ISBN:978-91-7545-781-9

Stellan Andersson

Vi hjälper dig med lyftet!

Vänd dig med förtroende till INTERLIFT!
Ett starkt val när det gäller lyft- och materialhantering.

interlift
LYFT- & MATERIALHANTERING

www.interlift.se · Tel. 010 188 22 00

**Bli medlem i "FLOTTANS MÄN",
kamratföreningen som värnar
om örlogstradition, kamratskap
och sjöförsvaret.**

HOS "FLOTTANS MÄN"

FINNS ALLTID EN VÄN

På näst sista sidan i tidskriften hittar du de lokala
föreningarnas kontaktmän

Benämning av förband mm enligt FM traditioner

Hur utbildnings- och ledningsförband i grundorganisationen benämns har en lång tradition. Redan 1792 fanns Svea livgarde. Namnet sammansattes av en första del, som angav geografisk tillhörighet och en andra del som angav verksamhetens inriktning. Benämning av flottans landförband följde samma tradition. Dessa var Göteborgs-, Karlskrona och Stockholms örlogsstationer. När kustartilleriet sattes upp 1902 benämndes fästningarna Älvsborgs-, Karlskrona och Vaxholms fästningar. Utbildningsförbanden benämndes Karlskrona och Vaxholms kustartilleriregemente.

Under cirka 100 år föregicks förbandens namn av prefixet "Kungliga". Detta hade sin grund i 1809 års regeringsform och betecknade statlig myndighets lydnadsställning i förhållande till konungen. Prefixet började användas på 1870-talet. Konungens formella ställning som Krigsmaktens högste befälhavare upphörde med 1974 års utgång som en följd av ikraftträdande av den nya grundlagen, 1974 års regeringsform (1974:152).

Våra kuster och havet därutån för indelades 1931 i sex marindistrikt benämnda Öresunds-, Sydkustens-, Väst kustens-, Ostkustens-, Gotlands- och Norrlandskustens marindistrikt. 1942 ersattes fästningsbenämningarna av begreppet kustartilleriförsvaret. Dessa benämndes Göteborgs-, Blekinge-, Stockholm- och Hemsö kustartilleriförsvaret. Dessförinnan hade Gotlands kustartilleriförsvaret inrättats 1938 efter beslut om återupprättande av kustartilleri på norra Gotland. 1956 omvandlades de sex marindistrikten till fyra marinkommandon, som fick en avvikande benämning; Marinkommando Väst, Marinkommando Syd, Marinkommando Ost och Marinkommando Nord. Hemsö kustartilleriförsvaret bytte 1961 namn till Härnösands kustartilleriförsvaret. 1966 ändrades namnet till Norrlands kustartilleriförsvaret.

Den regionala ledningen förändrades 1966, genom att militärbefälhavarna blev operativa chefer för alla i militärområdet ingående förband. Militärområdena, som hittills var benämnda med romerska siffror (I – VII), erhöll nu geografiska benämningar enligt den grundläggande traditionsprincipen, d.v.s. Västra-, Södra-, Bergslagens-, Östra-, samt Nedre respektive Övre Norrlands militärområde. VII militärområdet (Gotland) blev Gotlands militärkommando. De hittillsvarande marinkommandona blev örlogsbaser och benämndes enligt samma princip för Väst kustens-, Sydkustens- och Ostkustens örlogsbaser. I Norrland fanns i Härnösand Norrlands örlogsbasavdelning. För kustartilleriförsvaren var benämningarna oförändrade. Försvarsområdena benämndes efter

samma princip, t ex Stockholms försvansområde, Hallands försvansområde osv.

I försvarsbeslutet 1978 beslutades, att Väst kustens Örlogsbas (ÖrlBV) och Göteborgs Kustartilleriförsvaret med Göteborgs och Bohus försvansområde samt Älvsborgs kustartilleriregemente (GbK/Fo 32/ KA 4) skulle slås ihop till en myndighet. Från 1981 hade de marina myndigheterna och försvansområdet sammanslagits under benämningen Väst kustens Militärkommando (MKV). 1986 bytte myndigheten namn till Väst kustens Marinkommando (MKV).

1986 omorganiserades Norrlands kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartilleriregemente (NK/KA 5) med Norrlands örlogsbasavdelning till Norrlandskustens Marinkommando (MKN).

1990 sammanslogs Sydkustens Örlogsbas (ÖrlBS) och Blekinge Kustartilleriförsvaret med KA 2 (BK/KA 2) till Sydkustens Marinkommando (MKS).

1990 sammanslogs Ostkustens Örlogsbas (ÖrlBO) och Stockholms kustartilleriförsvaret med KA 1 (SK/KA 1) och bildade Ostkustens Marinkommando (MKO) med gruppering på Muskö.

När antalet militärområden i två omgångar reducerades först till fem 1991, och till tre 1993, varvid Västra och Södra militärområdena sammanlades till Södra militärområdet och Bergslagens militärområde sammanlades med Östra militärområdet med benämningen Mellersta militärområdet. De två militärområdena i norr sammanslogs och erhöll benämningen Norra militärområdet.

I samband med att krigsförbanden kaderorganiserades enligt VI 90 kom kustartilleriets krigsförbandsbenämningar att utnyttjas i grundorganisationen. Under Marinkommandochefen ombenämndes förbanden till:

- Andra kustartilleribrigaden med Vaxholms kustartilleriregemente. Under denna löd i fred men ej efter mobilisering Roslagens marinbrigad och Södertörns marinbrigad.
- Fjärde kustartilleribrigaden med Karlskrona kustartilleriregemente. Under denna löd i fred men ej efter mobilisering Karlskrona maringrupp och 1. Kaledningsgruppen
- Fårösunds marinbrigad med Gotlands kustartilleriregemente
- Göteborgs marinbrigad med Älvsborgs kustartilleriregemente
- Härnösands maringrupp med Härnösands kustartilleriregemente

Prefixet marin angav, att förbandet innehöll förband ur såväl kustartilleriet som flottan. I fastlandsförbandens

fyra områden sammanfördes tidigare underhållsförband till marinkommandounderhållsbataljoner.

Ordningen blev dock kortlivad. Redan 1998 vände man på benämningarna och lät de mera traditionsrika regimentsnamnen vara ledande. Nu blev namnen:

- Vaxholms kustartilleriregemente och Första kustartilleribrigaden
- Karlskrona kustartilleriregemente och Andra kustartilleribrigaden
- Gotlands kustartilleriregemente
- Älvsborgs kustartilleriregemente

När militärområden och de lägre regionala ledningsförbanden (Försvarsområden och Marinkommandon) upphörde år 2000 och ersattes av militärdistrikt benämndes de efter samma princip som militärområdena. Med samma territoriella indelning som gällt för milo S, M och N bildades Södra, Mellersta och Norra militärdistrikten. Dessa upphörde 2005.

Sedan några år har regionala ledningar, även benämnda militärregioner införts. Dessa benämndes Militärregion Syd, Väst, Mitt och Nord. Detta utgjorde ett avsteg från den grundläggande principen, för hur utbildnings- och ledningsförband skall benämnas. Efter framställning till ÖB har militärregionerna erhållit en enligt traditionerna korrekt benämning. De är från och med den 20 juni 2018 benämnda Södra-, Västra-, Mellersta och Norra militärregionen. Beslut härom ingår i Försvarsmaktens interna bestämmelser med arbetsordning för Försvarsmakten (FMArbo). Traditionen för hur förband skall benämnas är därmed återupprättad.

Försvarets traditionsnämnd (TradN) är en egen organisationsenhet inom myndigheten Statens Försvarshistoriska Museer (SFHM) och har till uppgift att lämna råd till FM i traditionsfrågor. Som framgår ovan, har FM, när det gäller benämningar av förband, inte alltid efterfrågat TradN råd. TradN har gett ut ett tryckt häfte som sammanfattar FM traditioner med en översiktlig historik från 1500-talet (Statens försvarshistoriska museer, Skrift nr 19, 2012). Denna skrift uppdateras med jämna mellanrum och finns tillgänglig på TradN hemsida.

Sten Munck af Rosenschöld

Sunwaves Travel

Reiserbatter & Høfærsøfning

HYR CHARTERBÅT

Kroatien, Grekland, Turkiet, Italien, Frankrike,
Malta, Västindien, Thailand, m.m.

0708 - 12 66 50 info@sunwavetravel.se

KAN DU LITA PÅ DIN FLYTVÄST?

Om den inte är servad finns
risken att den inte blåser
upp sig vid ett nödläge.

Kontakta oss så hjälper vi
dig, så att du kan känna dig
trygg på båtturen.

Ekens
NAVAL AB

SJÖSÄKERHETSUTRUSTNING
GUMMI/RIBBÅTSREPARATIONER

Turnstocksv. 12, 187 66 Täby
Tel: 08-6309266
www.ekensnaval.com

Hjälpmedlet vid man överbord!

Bäst i test!
Praktiskt
Båtagande
Nr 7, 2017

MOB
RESCUE LINE

MOB LINE.SE

37:e Nordiska militära kamratföreningsmötet

Mötet var i år förlagt till Elverum i Norge den 13-16 juni och hade samlat 140 delegater från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Terningmoens militäranläggning svarade för logi och en förstklassig förplägnad.

Mottagning i rådhuset

Ordföranden i Elverums kommun, Erik Hanstad, hade inbjudit till mottagning i rådhuset. Meningen var att defilerings genom Elverum skulle ske på väg till rådhuset, men p.g.a. regn begränsades manifestationen till kransnedläggning och mottagning i rådhuset av ordföranden.

Kongens NEI!

Efter mottagningen blev det också tillfälle till att se filmen *Kongens NEI!*” Filmen skildrar hur tyska krigsfartyg den 9 april 1940 är på väg mot Oslo för invasion av Norge.

Den tyska kryssaren *Blücher* sänks av kanoner och torpeder från den norska fästningen Oscarsborg i Oslifjorden. Sänkningen ger kungen, regeringen och stortingsledamöterna respit, så att de hinner komma undan med ett extratåg till Hamar och sedan till Elverum. Den norska regeringen och kung Haakon VII får ett ultimatum av Tyskland, att Norge måste antingen välja fullständig kapitulation och överlämna makten till Nasjonal samling under ledning av Vidkun Quisling, eller utkämpa ett fullskaligt krig. Kungen väljer, tillsammans med regeringen, att avvisa de tyska kraven.

Tyskarna försöker att gripa eller döda kung Haakon, hans familj och regeringen, men de lyckas genom en dramatisk flykt klara sig undan. 100 tyska fallskärmsjägare var på jakt efter kungen och regeringen, men blev hejdade vid Midtskogen strax väster om Elverum. En mindre norsk militär styrka förstärkt med medlemmar i skytteföreningen, hade blockerat vägen och visade med sina vapen att de inte gick med på tyskarnas planer. På Midtskogen finns en minnessten för slaget där den 10 april. I sin jakt på kungen och regeringen bombade tyska Elverum sönder och samman den 11 april 1940. Det blev också hårda strider mellan Elverum och Rena och även Rena utsattes för flygbombning och stor förstörelse.

Rena

Rena är centralort i Åmots kommun i Østerdalen och ligger tre mil norr om Elverum. Sedan 1997 finns det där flera utbildningar för norska militärer, bland annat Härens befälsskola, Härens Jegerkommando, Härens vapenskola och Telemarks bataljon. Anläggningarna vid Rena och Terningmoen tillhör de allra modernaste militära anläggningarna i Europa. Flera NATO-länder skickar militär personal för utbildning därstädes.

Norges försvarsmakt

I Försvarsmakten ingår försvarsgrenarna Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret och Heimevernet och de tre civila myndigheterna, Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), Nasjonal sikkerhetsmyndighet och Forsvarsbygg. Försvaret har en personalstyrka på 16 000 personer varav drygt 11 000 militärt anställda och 4 000 civilanställda. Härtill kommer ineliggande värnpliktsskull på drygt 7 000 soldater. Därutöver är 45 000 krigsplacerade i hemvärdet. Norge har värnplikt för både kvinnor och män med 6 till 12 månaders utbildning och är således könsneutralt. Norge ligger i topp, när det gäller andelen kvinnor i försvaret. Genomgången militärutbildning anses i Norge som en klar merit och därför brukar det vara fler sökande, än vad som kan beredas plats.

Norges armé har en stående styrka på 8 000 man, varav hälften värnpliktiga under grundutbildning. Arméns enheter är huvudsakligen lokaliserade till två områden, Troms fylke i Nordnorge samt Østlandet (sydöstra Norge). Därutöver finns Garnisonen i Sør-Varanger vid gränsen mot Ryssland.

Norge är nu inne i det tredje året av den pågående långtidsplanen. Målet är att stärka den operativa förmågan i fred, kris och krig. På materielsidan har förstärkning skett eller sker med bl.a. tolv F-35 plan, 144 moderna CV-90 vagnar, nytt artilleri till armén och nytt logistikfartyg. Kostnaden för försvaret motsvarar cirka 1,5 procent av BNP (i Sverige cirka 1 procent).

Storstilad avslutning

På lördagskvällen var alla samlade till festbankett med flera gäster, som på olika sätt hade hjälpt till att göra det nordiska mötet till en stor framgång. Det blev också ”ett regn” av hederstecken och förtjänstecken till många som, framförallt i det nordiska samarbetet, hade lagt ned ett stort arbete. Det var också dags för prisutdelning i skyttelandskampen, som hade ägt rum mellan deltagarländerna. Sverige upprepade sin seger från 2017 i Halmstad och tog en ny in-teckning i det stiliga vandringspriset. I det svenska laget ingick Bo Olsson och Alf Eckerhall på pistol och Bo Rome-dahl och Hans Nauclér på karbin. Festbanketten avslutades med att det finska förbundet inbjöd till det 38:e Nordiska mötet 2021 i Finland, ett par mil norr om Helsingfors.

Alf Eckerhall

I 12 Kamratförening i Stockholm

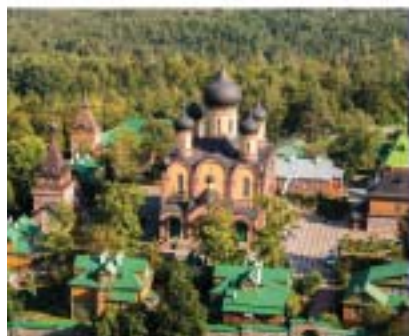

SLAGET VID NARVA

UPPLEV DET HISTORISKA SLAGET PÅ PLATS

Upplev det historiska slaget när Karl XII lyckades bryta igenom de ryska linjerna och vinna en legendarisk seger över tsar Peter den store. Det är inte bara ett skådespel, utan du får möjlighet att delta själv genom att prova dåtidens mat och se lokala hantverk. Under resan besöker vi även Estlands enda verksamma rysk-ortodoxa nunnekloster – Kuremäe, byggt 1892.

Vi bor på ett fint spa-hotell precis vid den 7 km långa sandstranden där du kan värma dig i någon av hotellets 12 olika bastur, pooler eller kanske unna dig en härlig spa-behandling.

GRUPPRESA TILL NARVA | 14–18 november 2019

PRISEX 4946:- per person

Allt detta ingår: båtresa t/r, sjöfrukost t/r, middag ombord t/r, bussresa med svensktalande guide alla dagar i Estland, 2 nätter på spa-hotell i Narva-Jõesuu, middagar och luncher i land, inträde till museer.

För bokning kontakta: 08-666 33 33

VI UTÖKAR VÅRT UTBUD MED HALYARD MARINA AVGASSYSTEM

Halyard är en av ledande tillverkare av kompletta marina våta och torra avgassystem.

- ✓ Ljuddämpare av olika modeller
- ✓ Skrovgenomföringar
- ✓ Kundenpassade ljuddämpare
- ✓ Kompensatorer
- ✓ Rosfria sprayheads
- ✓ Tillbehör, klammer, larm mm.
- ✓ Separatorer för generatorer
- ✓ Ljudisoleringsmaterial, rör och slangar

TRANSAUTO.SE

Förrådsvägen 6, 151 28 Södertälje
+46 8 554 240 00

TRANS-AUTO AB

Driveline systems for mobile and marine applications

Ålandsöarna- barriär eller brygga mellan Sverige och Finland?

INBJUDAN

till

Flottans Män symposium hösten 2019

Denna gång tar vi upp den viktiga ålandsfrågan, historiskt och som en del i det strategiska spelet om Östersjön i nutid och i utvecklingen framöver.

Huvudföreläsare är Sten Ekman, författare till fyra böcker om planering av försvaret i Norrbotten och Västerbotten samt en bok om hemligt militärt samarbete mellan Sverige och Finland under kalla kriget.

Han arbetar för närvarande med en bok om Ålands betydelse i ett nordiskt säkerhetspolitiskt perspektiv. Flottans Män har ansett det vara en lämplig tidpunkt att bland annat påminna om den unika Ålandsexpeditionen som genomfördes för 101 år sedan.

Det fördjupade försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland har inom den marina arenan kommit mycket långt. Det är därför angeläget att informera, i den utsträckning det låter sig göras, om sjöstridskrafternas och amfibiekårens samarbete med sina motsvarigheter i Finland samt att få en inblick i den framtida utvecklingen.

För att belysa detta kommer företrädare för C 4. sjöstridsflotttiljen och C Amfibieregementet att medverka vid symposiet.

Symposiet kommer att äga rum i hörsalen på Sjöhistoriska museet i Stockholm, fredagen den 25 oktober, kl 1300 -1700 och följs av en middag i museets restaurang.

Symposiet är kostnadsfritt och öppet. Middagen som börjar 17.30 kostar 500 kr, inklusive fördrink och måltidsdryck. (inkluderar även transport från museet till Stockholm C kl 20.30).

Anmälan om deltagande i middagen och symposiet (obs! begränsat antal platser) görs till Flottans Män senast 2019-10-01.

Flottans Män: Tel 076-7786870, e-post: riksforbundet@flottansman.se.

Anmälan till måltiden genom att sätta in 500 kr på plg: 588 19-4, obs! ange avsändare.

Julhälsningar

Glöm inte att skicka in en julhälsning, som kommer att införas i nr 4.

Hälsningarna kostar 40 kr för medlem och 80 kr för förening och sätts in på Plusgiro 588 19-4 före den 5 november.

Lennart Bresell
Kansliet

En liten historia från indelningsverkets dagar

Sparsamhet

Under indelningsverkets dagar skulle som bekant bönderna hålla knektar med en del utrustning, främst kläder. Nu inträffade någon gång under 1800-talet, att krigshot ansågs föreligga – det var kanske Danmarks krig 1864, som var anledningen. Hur som helst, knekten blev inkallad och vände sig därför till rotheållaren med begäran om en del nytt i klädväg, en begäran som var synnerligen väl motiverad, vilket rotebönderna lätt kunde konstatera. Nya kläder skulle innebära nya utgifter och skulle knekten stupa i kriget, hade man fått en onödig utgift. Man kliade sig i huvudet, om hur man skulle ställa sig och till sist upphäver en av rotebönderna sin röst och säger:

Vore det inte billigare om vi sköt våran knekt själva.

Region Syds resa med buss till Riksårsmötet 2019

Lokalföreningen i Karlskrona som arrangerade resan tog upp en avgift för varje resenär för att täcka kostnaderna. Ett överskott uppstod och denna summa har nu överlämnats till Riksförbundet med förbehållet att gåvan skall sättas in på Tidskriftsfonden.

Riksförbundet framför sitt varma tack till lokalföreningen i Karlskrona och övriga bussresenärer från Karlhamn, Västervik och Norrköping.

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Föreningsarbetet flyter på programenligt i Sundsvall. Den 22 februari hade vi vårt årsmöte med efterföljande galant a` la carté-middag. Följande styrelse valdes: Ordförande för ett år Cawe Johansson, vice ordförande två år Benno Ruda, kassör två år Mats Andersson, sekreterare vakant, suppleanter två år Per Martinsson och Bo Sahlén, revisorer ett år Kjell Nordström och Ulf Holmgren samt valberedning ett år Kurt Lindström och Benno Ruda.

Den 19 mars genomfördes medlemsträff med gratis fika på Good Morning hotel (hotellpråmen Astoria) med vacker utsikt över inre hamnen. Träffen var trevlig och välbesökt.

Den 26 april var det vårmiddag med smör ost och sill. Ett tjugotal medlemmar deltog.

Den 9 juli drabbades vi av en mycket stor motgång. Vår vice ordförande, Benno Ruda, avled mycket hastigt och utan någon förvarning. Benno lämnar ett stort tomrum efter sig på grund av sitt stora engagemang i allt, som har med föreningen att göra. Våra tankar går till hustru Monica med familj.

Regionmötet genomfördes den 10 augusti ombord i *m/s Medvind* på sjöresa till Spikarnas fiskeläge och lotsstation. 58 personer hade hörsammat kallelsen, varav sex

från Härnösandsföreningen. Efter en stor och härlig buffé vidtog underhållning med eminente trubaduren Sture Nordvall. Vädret var strålande med sol och värme samt svaga vindar, vilket bidrog till ett lyckat evenemang.

Kommande sammankomster blir: 11 oktober höstmiddag, 13 - 15 oktober planeringskonferens på Tallink färja tillsammans med Härnösandsföreningen. 7 december Lille Jul och årsavslutning i Bosvedjans festlokal.

Den 23 augusti firade några av föreningens medlemmar ett 50-årsminne. Då avseglade åtta grabbar och fyra tjejer med sin skonare *Ynez* från inre hamnen i Sundsvall mot okända äventyr. Skutan, byggd 1916, hade under tre år byggts om från lastsskuta till ett seglande fartyg med bl.a. salong, 11 hytter, ny skonarrigg, 350 kvadratmeter segel och 9 meter bogspröt. Resan, som varade i två år, gick via Engelska kanalen, Medelhavet, Nordafrika, Kanarie- och Kap Verdeöarna till Västindien, där de flesta öarna och Mexico besöktes. Skutan bytte ägare i Miami i augusti 1971. Undertecknad och hustru seglade med de nya ägarna upp till New York, där vi lämnade skutan. Innan hann vi dock ligga vid de gamla pirarna på Manhattan några dagar. Därifrån kunde vi på avstånd se de två tornen i World Trade Center under uppbyggnad. Aldrig kunde vi föreställa oss, att vi skulle få se dem rasa. Efter hemkomsten till Sverige blev samtliga grabbar medlemmar i Sundsvallsföreningen och är så än idag.

Mats Andersson

Region Mitt

Gotland

Traditionsenligt deltog Flottans Män Gotland i Nationaldagsfirandet den 6 juni vid Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Tillsammans med de övriga gotländska militära kamratföreningarna förde ordföranden Lars Ellebring föreningens fana under det timslånga programmet, som innehöll bl.a. skön stämsång av kören NS (nio sångare), där vår medlem Åke Kimmell deltog samt ett modernt dansprogram av unga elever vid Gotlands kulturskola. Högtidstalet hölls av C P18, överste Mattias Ardin.

Under dagen den 22 maj hade Sveriges militära kamratföreningars riksförbund kallat till möte med de gotländska militära kamratföreningarna för att främst presentera och diskutera det s.k. värdförbandsavtalet mellan Försvarsmakten och

kamratföreningarna. SMKR ordförande, Anders Emanuelsson, tryckte speciellt på att avtalet ska ses som ett win-winförhållande, där Försvarsmakten främst erbjuder stöd i form av olika tjänster till oss inom kamratföreningarna i form av transporter såväl lokalt som till centrala möten, tryck av tidskrifter och brevutskick mot att kamratföreningarna i gengäld erbjuder personellt stöd till Försvarsmakten exempelvis vid Regementets dag, örlogsbesök m.m. Flottans Män Gotland upplever att närhetsprincipen synes ge bäst utdelning för bägge parter, varför vi rekommenderat SMKR, att P 18 synes vara lämpligaste värdförband för oss. P 18 representant fick

efter mötet i uppdrag att förankra önskemålen och återkomma med förslag till avtal.

Den 12 juni provade vi för första gången att tillsammans med Sjövärnsskåren genomföra en PUB-afton i Marinstugan. Programmet var förutom kamratligt umgänge ett en timmes musikunderhållningsprogram under rubriken "Ett sjöäventyr HAVET SJUNGER" framfört av bandet HANDSOME MOLLY. Ett drygt 30 tal medlemmar från FM och SVK hade hörsammat inbjudan och njöt till fullo, vilket sannolikt leder till en repris kanske tidsplanerat till hösten/augusti 2020.

I juli genomfördes i Visby ett brittiskt örlogsbesök bestående av tre patrullfartyg

från Royal Navy, vilka i juni deltagit i den stora övningen Baltops 2019. Flottans män och Sjövärnsskåren deltog med några medlemmar vid en guidad visning och överlämnade som tack några gotlandsbaggar för att visa vår uppskattning, att de kommit till Gotland.

När detta läses, har höstens program påbörjats. Först ut är en med SVK gemensam skaldjursskiva i Sjövärnsgården vid Hoburgen, som under hösten följs av våra månatliga ärtmiddagar, som alltid består av intressanta och attraktiva marina/maritima programpunkter.

Text och bild Lars Ellebring

Region Syd

Karlshamn

Under våren och sommaren har vi haft olika aktiviteter och föredragshållare vid våra månadsmöten.

Utöver de ordinarie träffarna har vi även deltagit vid Sveriges nationaldagsfirande i Karlshamn. Vi samlades efteråt vid stugan för grillning och samkväm. Då det var vackert väder, var uppslutningen god. Flera av medlemmarna stannade kvar länge och njöt av solen och den fina vyn ut över Karlshamnsfjärden från vår stuga.

Ärtsoppeseglingen med blekingsekor är en tradition, som lever kvar sedan början av 1980-talet i Karlshamn. Den arrangeras under Östersjöfestivalen. Matviks segelsällskap är arrangör. Det finns ett relativt stort antal bevarade blekingsekor i Karlshamns kustband. De vårdas och seglas av entusiaster och segelintresserade. En triangelbana läggs nära land vid Näsviken, Kastellet, i första hand för att göra det åskådarvänligt. Seglingen genomförs i flera klasser beroende på båtstorlek och segel. De flesta har idag draconsegel, men några håller fast vid gamla tiders bomullssegel.

Ärtsoppesegling vy

När seglingen är genomförd, bjuder FM Karlshamn besättningarna på ärtsoppa och varm punsch i vår stuga. Många tycker, att punschen värmer gott efter seglingen. Några behöver två glas för att bli varma. Därefter sker prisutdelning till vinnarna i de olika klasserna. Det är ett trevligt och uppskattat inslag i evenemanget från båda parter.

Vår stuga, som vi är väldigt tacksamma

att få disponera, kräver en hel del underhåll och skötsel. När vi betar av åtgärdslistan, ger det möjlighet till trevlig gemenskap och inte bara arbete. Det går så lätt och smidigt, när man är några fler. Vi ser gärna att ännu fler möter upp vid dessa tillfällen.

Vid pennan
Bo Ringdahl

Karlskrona

Resa till Råå sjö- och fiskemuseum och Bäckaskogs slott

Den 16 maj deltog ett 30-tal i en bussutflykt till vackra Skåneland. Första stopp gjordes för frukost på Karlssons Taverna i Kristianstad.

Vi ankomsten till Råå museum för fiske- och sjöfart välkomnades vi av hedersordföranden Ragnar Thornberg och guiden Mona Green.

Indelning i två grupper skedde och vi fick

en mycket professionell guidning och beskrivning av muséets olika delar. En modell av Råå fiskeläge cirka år 1800 och en av Råå hamn ca år 1915 beskrevs och gav en god historisk bakgrund till utvecklingen av Råå.

I den imponerande båthallen kunde Monsun 31, *S/Y Golden Lady*, den båt Kurt Björklund ensam gjorde tre världsomseglingar med, beses. Under dessa seglatser samlade han en unik snäcksamling. Den första seglingen gjorde han år 1980 vid 59 års

ålder och den tredje och sista år 1994 vid 73 års ålder.

I båthallen kunde olika Råå-typiska fiskebåtar beses, bl. a båtar av Kvassen typ, en fiskebåt vars skrov innehåller en sump, där fångsten kan förvaras levande.

En intressant modell av Öresunds bottenprofil och dess olika bottendjup beskrevs. I modellrummet finns flera modeller av fiskebåtar, skutor och segelfartyg, dessutom en imponerande samling målningar av

segelfartyg utförda av Lars Petter Sjöström, hamnfogde och marinmålare, finns att bese.

I motorhallen finns Bröderna Linds motorverkstad med olika tändkule- och dieselmotorer. Där kan man höra hur det lät, när det arbetades i verkstaden på den tiden.

Tack till guiderna framfördes av Hans Pettersson för den eminenta presentationen och visningen av museet. Vi har besökt Råå museum en gång tidigare, men vi konstaterar, att det utvecklats mycket sedan dess. Ett mycket sevärt museum!

Efter visningen intogs lunch på restaurang Kajplats 1, där vi kunde njuta av god mat och vacker interiör och utsikt över hamnen.

Färden gick vidare till Bäckaskogs slott, där kunde vi göra en promenad i den vackra slottsparken och därefter avsluta med eftermiddagskaffe i slottskaféet, innan hemfärden till Karlskrona vidtog.

Tack framfördes till Hans Pettersson och Göran Kullving, vilka arrangerat årets vårresa.

Grillfest den 15 augusti.

Den 15 augusti genomförde vi vår traditionssenliga grillfest vid Fylgia, Skönstavik. Ett 70-tal glada deltagare mötte upp i ett vackert sommarväder.

Ordföranden Göran Löfgren hälsade alla hjärtligt välkomna till sammankomsten, varefter den svenska flaggan hissades under högtidliga former. Särskilt inbjuden gäst var Anna Diurhuus Gundersen, som tidigare skänkt en Skeppsklocka från U9 till vår förening.

En svalkande drink serverades, innan tipspromenad företogs i den vackra omgivningen. Hans Pettersson hade satt samman 12 frågor av olika svårighetsgrad med ma-

Glada fstdeltagare

rint tema plus en utslagsfråga. Under tiden arbetade grillmästarna Ingvar Stenmark och Elving Gustafsson med att grillbuffén bestående av fläskkarré, fläskytterfilé och grillkorv samt potatissallad och övriga tillbehör blev perfekt förberedda,

Vackert uppdukat serveringsbord välkomnade alla efter genomförd tipspromenad. Barmästarna Arne Askeröth och Per Nejdefelt såg till, att alla önskemål, vad beträffar lämpliga drycker, tillgodosågs. Alla lät sig väl smaka och njöt av professionell musik- och sångunderhållning av Stefan Nilsson, Nordersund. Efter grillbuffén dukades dessert fram i form av glass och frukt samt kaffe.

Efter desserten presenterades vinnarna i

tipstävlingen. Dessa var: Anders Eriksson, Kent Johansson och Olle Melin, samtliga med 10 rätta svar. Monika Blomqvist låg närmast rätt svar i utslagsfrågan och erhöll även ett pris.

Efter prisutdelningen fortsatte musikunderhållningen och den trevliga samvaron. Underhållaren Stefan Nilsson fortsatte att sjunga, spela och berätta historier.

Det blev en trevlig kväll, som fortsatte med gemytlig stämning i Flottans Mäns anda.

Stellan Andersson

Malmö

Årets första möte var årsmötet i februari. Vår skattmästare Mikael Westerberg redogjorde för ekonomin under det gångna året 2018 och den var mycket bra! Han presenterade även en budget för 2019, som vi bör klara. Som föredragshållare och gäst denna kväll hade vi äran att få besök av kommandör Mats Agnéus, Chef för 1.ubåtsflottiljen. Vi ska ju försöka starta ett samarbete med denna flottilj och detta var första mötet.

Mats berättade först om sin bakgrund och hur det lett fram till hans nuvarande chefsbefattning. Han började faktiskt som värnplikting! Därefter fick vi en redogörelse om de tre senaste befälsordningarna inom flottan varav den senaste kallas "Tre befälsystemet" och gäller sedan 2010. Det var intressant för oss äldre att få veta. Alla vi veteraner har ju inte riktigt förstått dagens system.

Sedan berättade Mats ingående om, hur 1.ubåtsflottiljen är organiserad, hur mycket personal som ingår, hur många ubåtar de har och vad de sysslar med i fredstid. Flottiljen är ett s.k. "stående förband" med all personal tillgänglig. Det sker mycket "inhämtning av information" och även många övningar, både regionalt och med andra nationer. 1.ubåtsflottiljen har under senare år gått från att ha varit ett nedläggningshotat förband till "väsentligt säkerhetspolitiskt intresse". Och den materiella förnyelsen består av ny Orion, ny lätt torped, A 26:orna Skåne och Blekinge och moderniseringen av Gotland och Uppland.

Mats berättade även om både Belos och Orion, som ingår i hans flottilj. Orion ska ju få en efterföljare nu i april. Belos är ju, som vi vet, alla våra ubåtsbesättningsars "trygga mamma". Hon kan ju med hjälp av Urf:en hämta upp hela besättningar även från det

djupaste stället i våra svenska vatten, Landsortsdjupet sydost om Nynäshamn, som är cirka 458 meter djupt. Vi tackade så klart Mats på sedvanligt sätt och ser fram emot mer samarbete i olika former!

På mötet i mars inledde Hans Carlsson kvällen med att berätta att vi har planer på att besöka Karlskrona med besök hos 1.ubåtsflottiljen med anläggningarna på Lindholmen. Hans återkommer, om hur detta kan gå till. Vi ser alla fram emot det. Byssan bjöd på het köttssoppa med smör, bröd och ost efter den inledande sillmackan.

Därefter började vår egen Curt Borgenstam Jr sitt föredrag om sin legendariska pappa, Curt Borgenstam Sr. Vi fick höra om en mycket speciell man, som alltid hade många järn i elden. Inte minst i flottan, där han som mariningenjör ledde utvecklingen av motortorpedbåtsvapnet på 1950-talet,

därefter utvecklingen av gasturbinmaskineriet i Spica-båtarna och avslutade sin karriär på Marinförvaltningen som kontrollant vid Ubåtssektionen. Han var också fartygsingenjör på luftvärnsskryssaren Gotlands långresa 1956.

Men han hade även många andra intressen. Hans främsta hobby var att renovera och bevara gamla klassiska bilar och racer-motorcyklar. I hans samling ingick bl.a. en Bugatti Typ 57 från 1936. Vi fick också se flera bilder på alla de olika fantastiska motorcyklar och bilar, som han haft genom åren.

Curt Sr var mångsidigt begåvad inom många områden. Han var en produktiv författare av böcker i ämnen som örlogsfartyg, fritidsbåtar, bilar och motorcyklar. Vi fick också se prov på hans konstnärliga talanger, där han behärskade såväl blyerts, tusch och akvarell och gärna illustrerade, vad han skrivit med egna bilder. Därtill var han också mycket musikalisk och skrev och tonsatte ett flertal visor.

Curt Jr avslutade sitt föredrag med att sjunga en av hans pappas egenskrivna sånger – balladen om det oanständiga spöket. Det blev en stor applåd efter detta föredrag.

Vid kvällens sedvanliga lotteri slumpade det sig så, att vår chef i byssan, Göran Hagman, vann inte mindre än fem gånger! En lycklig Göran visade stolt upp sina bokvinster.

Vårt månadmöte i april inträffade ju i samband med helger och klämdagar, vilket gjorde att många inte ansåg sig kunna delta. En tapper skara infann sig i alla fall och kunde njuta av Görans kulinariska konst. Efter ärtorna så var det ordförandes tur att stå för föredragning och denna gång blev det ett bildspel om det gamla Malmö. Många igenkännande kommentarer och "aha", "var det där det låg" Det blev ett annorlunda uppskattat inslag.

Men inte ett möte utan marin anknytning! Ur arkivens djup hade en stumfilm om jagaren 05 20 de JULIO som byggdes på Kockums 1956 - 1958 grävts upp, en drygt

Curt Borgenstam Sr ombord på en engelsk MTB 1949

30 minuter lång film om byggnationen och överlämnandet av den till colombianska flottan. Även här fanns många igenkännanden av miljöer och personer. Även detta inslag uppskattades och ordförande utlovade fler inslag av liknande fynd! Mötet avslutades med kaffe, pannkakor med grädde och sylt och dagens lotteri som vanligt samt avslutning under livliga samtal och återställning av lokalen och sedan avtrott.

Mötet i maj blev inställt, eftersom Riksårsmötet skedde samma måndag, som vi bokat vår lokal, så vårens sista möte innan sommaruppehållet blev den 24 juni. Det var för varmt med ärtsoppa denna kväll, så Göran och Britt i byssan serverade landgång med öl och sedan kaffe med hembakade kakor.

Ordförande Hans Carlsson visade bilder från utflykten till Sveaborg i Helsingfors och berättade om den gamla finska ubåten *Vesikko*, som ligger där som ett museum alldeles nyrestaurerad. Sedan fick vi se diverse korta svart-vita filmer om flottan från gamla

tider, då vi verkligen hade en stor, stolt flotta. Vi fick även se, hur man tänkte sig att ett anfall med alla sjöstridskrafter skulle kunna gå till.

Stefan Leo spelade sedan upp den marsch som flaggmusikkonstapeln Emil Dahlström skrev i samband med Flottans Mäns bildande 1935. Dahlström var trumpetare vid Flottans musikkår i Stockholm och har också komponerat andra mer kända marscher. Det var Krister Hansén från FM Stockholm, som först spelade upp den på Riksårsmötet. Stefan fick den sedan skickad till sig via mail och alla i lokalen log uppskattande när vi lyssnade och förstod att vi faktiskt har en egen marsch.

Efter det sedvanliga lotteriet plockade vi undan bord och stolar i vår "mäss" och önskade varandra en skön sommar.

Stefan Leo

Trelleborg

Vår egen Lanny Göransson, styrelsemedlem i lokalföreningen och ansvarig för medlemsregister och hemsida berättade om *Hur man följer sjöfarten på nätet med AIS*. Lannys intresse för detta började i barndomen med digitala observationer av fartyg och deras rörelser. En AIS-site lanserades 2007 som resultat av ett forskningsprojekt i Grekland. Det går under namnet *www.marinetraffic.com* och bygger på ett *Automatic Identification System (AIS)*, där information om en farkosts data och dess rörelser sändes kontinuerligt med fartygets VHS-radio till AIS mottagare på andra båtar samt basstationer på land och i rymden, där

data bearbetas och görs tillgänglig för användare genom Googles kartsystem. Till 2015 hade Marinetrafficsystemet vuxit till att omfatta 600 000 användare och hade 6 miljoner besökare per år till hemsidan. Eftersom AIS-systemet är allmänt känt och väl dokumenterat, fokuserade Lanny på användningen av detsamma med ett exempel från fiskeriet och dess utövande i Västsahara och Marockos fiskezoner.

Det började med ett sammanträffande 2008 med en fiskare på skånska sydkusten, som hade fått sina garn förstörda av en trålare. Lanny lovade att försöka hitta den skyldige. Med uppgifter om garnfiskarens

position och tidpunkt för fisket lyckades Lanny någon månad senare få uppgifter från en AIS basstation i Tyskland (Vessel-tracker) med lagring av historiska data, att det hade varit bara en trålare i det aktuella området under den aktuella tiden. Trålaren var från Göteborg och kunde identifieras genom sitt IMO-nummer, som ingår i AIS-informationen. Kontakter med polisen, trålarens ägare och den skånske fiskaren ledde tyvärr inte till någon kompensation för den senare, men Lannys intresse för systemet hade stimulerats.

Vid den tiden var det ganska vanligt, att trålare från västkusten opererade i Öster-

sjön i jakt på behövliga inkomster. Men många av dessa trålare och liknande byggda i andra nordiska länder under 80-talet med statliga subsidier var på god väg att bli oekonomiska. Många av dem, inklusive vår Göteborgstrålare, återfanns därför snart utanför Västafrika under Marockansk flagga. Arrangemangen för detta är inte allmänt känd information, men det är uppenbart, att fiskeområdet inkluderar Västsaharas EEZ, som enligt internationell lag inte ligger inom Marockos jurisdiktion. Fartygens namn ändras ofta, när de byter ägare eller typ av fiske, de bedriver. Men IMO:s id nummer gäller så länge fartyget existerar (som bilnummer) och kan därför spåras.

Spanien som kolonialmakt lämnade Västsahara 1975 och det ockuperades nästan omedelbart av Marocko. Befolkningen, som huvudsakligen består av cirka 17 000 nomader lever i flyktingläger i Algeriet sedan ockupationen, d.v.s. under 2 - 3 generationer. FN har sedan 1991 försökt att få en folkomröstning till stånd för att bestämma, om Västsahara skall vara självständigt eller tillhöra Marocko. Det har dock omöjliggjorts av Marocko, som har stor ekonomisk vinning från fiskerieringen och export av fosfat och på senare år från grönsaksodling (tomater) med hjälp av 600 meter djupt oersättligt grundvatten.

EU har haft ett fiskerieravtal med Marocko under de senaste fyra åren till en kostnad av 40 miljoner Euro per år. Från och med 2019 är kostnaden 57 miljoner. Det senaste avtalet sågs exkludera Västsaharas EEZ, eftersom detta har varit en viktig principfråga inom EU i samband med möjligheterna att landets framtida status ändras. I praktiken är det dock mest sannolikt, att fisket också bedrivs inom Västsaharas EEZ. Enligt Lanny finns det för tillfället bara ett fiskefartyg från EU, som opererar under avtalet, som alltså kostar Unionen 57 miljoner Euro per år. Delar av denna inkomst använder Marocko för utveckling av fiskehamnen i Dakhla. Den ligger i det ockuperade Västsahara, vilket alltså bidrar till förstärkning av den marockanska ockupationen.

Under den förra fyraåriga avtalsperioden var det bara tre av de 28 EU-medlemslän-

derna, som kan sägas ha nyttjat avtalet, d.v.s. Spanien (med 21 fartyg), Nederländerna (7) och Litauen (6). Ett fåtal fartyg från andra medlemsländer har också fiskat där under avtalet, nämligen Lettland (3), Portugal (3), Tyskland (2), Frankrike (2), Danmark (2) och Finland (1), allt till en årlig kostnad av 40 miljoner Euro. Dessa observationer är baserade på information från *Global Fishing Watch*, som är en databas, där all världens fiskefartygs rörelser (AIS-tracks) finns lagrade sedan 2012. Databasen kan också automatiskt länkas till *marinetraffic*. Lanny har detaljstuderat informationen och sammanställt analyser, som han vidarebefordrat till svenska EU parlamentariker. För mer detaljer om innehållet hänvisas till www.sinoscan.se. Om detta kommer att ha någon effekt, återstår att se, men klart är, att Lanny kommer att fortsätta med sin bevakning av det västafrikanska fisket och kanske andra situationer med användning av ovan nämnda system.

Försvarmakten i politiken - Allan Widman

Allan Widman, liberal och tidigare ordförande i försvarsutskottet glädde oss med ett tredje och mycket uppskattat besök till vår lokalförening den 8 augusti, där han delade med sig av sina synpunkter på Försvarmakten i politiken. Han började med det osäkra globala politiska läget, där allt är möjligt men inget säkert och hänvisade till konfliktsituationerna i Syd kinesiska sjön, Indien/Pakistan, Afghanistan, Iran, Syrien, Ukraina, Libyen, Mali och Västafrika. Det är svårt att hitta positiva drag i den politiska världsbilden och utspel av större makt-havare och andra som t.ex. i Brasilien och Filippinerna fördunklar bilden ytterligare. Ett speciellt känsligt område är Persiska Viken, där Iran tycks leka med elden. Risken är mycket hög för att mindre incidenter kan utvecklas till allvarliga och storskaliga konflikter.

Vad borde ett litet alliansfritt land som Sverige göra under rådande förhållanden? Ett av de första och viktigaste stegen är att gå med i NATO, som består av demokratiska stater och med vilka Sverige har ett brett

samarbete inom nästan alla områden. Widman nämnde, att han ofta får frågan om, hur Sveriges samarbete med NATO skulle kunna fördjupas. Hans svar är helt enkelt, att det enda, som återstår, är medlemskap. Men ett medlemskap innebär också att Sverige måste bidra till den kollektiva försvarsförmågan. Vår förmåga är dock begränsad på grund av Försvarmaktens fria fall från början av 90-talet. Vid slutet av årtiondet fanns inte enda officer, som var aktiv i planerandet av behov för stridsaktiviteter. Årsbudgeten för försvaret minskades från den högsta i Norden på 0,3 % av BNP i början av 90-talet till den minsta på 0,1 % av BNP år 2015. Det resulterade till exempel i, att artilleriet i Boden inte längre hade några kanoner.

Ett undantag från neddragningarna var satsningen på nya helikoptrar för landtransporter och sjöförsvar, men resultatet är ännu inte entydigt. Leveransen blev försenad med 10 år till 2018 p.g.a. ändringar och systemkomplikationer. Helikoptrarna har blivit ofantligt dyra och kostar ca 240 000 kr/tim att flyga. Utrustningen kompletteras fortfarande och utbildning av piloter och servicepersonal pågår. Eftersom helikoptrarna är så dyra att operera med, diskuteras möjligheter att sätta några av dem i malpåse, vilket naturligtvis inte höjer försvarsförmågan. Widman försökte vid någon tidpunkt att få helikoptrarna avbeställade, men lyckades inte med detta.

Vändningen i försvarsviljan i riksdagen började 2014 med Widman som ordförande i försvarsutskottet. Ett nytt försvarsbeslut togs 2015, som dock inte stöddes av Liberalerna med hänvisning till helt otillräcklig finansiering av beslutet. Detta visade sig vara väl bedömt. Under de senaste fyra åren har man varit tvungen att öka budgeten med totalt 26 miljarder. Trots detta har Chefen för Armén beklagat, att endast en brigad på 4 500 man har etablerats mot planerade två brigader.

Ett nytt försvarsbeslut för 2020 är under beredning och intresset för försvaret är markant större i riksdagen än under den förra perioden enligt Widman. Han hoppas att de borgerliga partierna med stöd av Sverige-

demokraterna kommer att enas om beslut för ytterligare nödvändiga förstärkningar av försvaret. Under de närmaste 10 åren få man räkna med att:

- De största materialinsatserna kommer att behövas av flyget och marinen (ubåtar)
- Fartygsbesättningar behöver dubbleras för att kunna fullt utnyttja fartygen
- Gotlands försvar kommer att stärkas ytterligare
- Nya ytfartyg kommer att bestå av kraftigt beväpnade små enheter för att undvika robotar med lång räckvidd och hög precision
- Den tekniska utvecklingen kommer att mer än tidigare vara av avgörande betydelse vid anskaffningen av krigsmaterial
- Civilförsvaret och Kustbevakningen kommer att stärkas och inkorporeras i totalförsvaret

Många andra frågor ställdes om bl.a. skyddsrum, IT-soldater, privatisering av försvarsenheter, försvar mot elsabotage etc., men tiden tog slut och vi får hoppas, att Widman kan komma tillbaka ännu en gång, kanske när försvarsbeslutet 2020 är taget.

Lars O Engvall

Västervik

Vi fick en varm och torr juni och befarade, att sommaren skulle bli som i fjol med mycket värme, bad och sol, men också torka, brist på vatten och skogsbränder. Juli började betydligt svalare och vi fick en del välkommet regn. Men sedan kom värmen.

I början av juli fick vi en trevlig nyhet. En gammal minsvepare hade inkommit till vår hamn. Den här gången var det M24, som antagligen kommer att få Västervik som hemmahamn. Hon hade alldeles precis in-

köpts av Joakim Jarsmo, som har Linköpings dykcenter. Han kommer att använda henne som dykbåt vid utflykter till de närbelägna vraken kring Västervik. Båten är numera döpt till *Stora M*. Den är i gott skick och vi välkomnar henne till vår hamn.

I juli hade vi ovanligt många stora seglare i vår hamn och naturligtvis *Vega* av Gamleby. Den ombyggda fritidsbåtshamnen vid Slottsholmen har lockat en ny publik. Nu är det många båtar i flermiljonklassen vid bryggorna och evenemangen i vår stad börjar få ny karaktär.

Visfestivalen genomfördes på sedvanligt sätt andra veckan i juli. Det var fullsatt både på festivalen och i staden. De här dagarna händer det mycket i vår stad. Så fortsätter planeringen av vår utflykt till FM Södertäljes Notholmen och Femöresfortet i Oxelösund. Mer om denna i kommande tidning.

Christer Warfvinge

Vår traditionsenliga vårlunch genomfördes söndagen den 2 juni. Platsen för arrangementet var på självaste "Spårösundslägrer", som varit ett starkt önskemål sedan lång tid tillbaka. Lägrer förvaltas av Marinbasen i Karlskrona. Norra Smålands Sjövärnsskår (SVK 10) har sedan lång tid tillbaka haft sin verksamhet förlagd till denna vackra plats. Spårösund skiljer öarna Spårö och Grönö åt. Anläggningen ligger på Grönö och har anor sedan 1200-talet. Många har säkert hört talas om Spårö Båk. Evert Taube lär ha utropat, att det var det vackraste sjömärke, han skådat, när han fick se Spårö Båk första gången. Vägen ut till lägrer är mycket krokig och backig men det avskräckte inte. Vi var cirka 25 deltagare, som hörsammat kallelsen. Sällan har en sillunch smakat så bra som i denna miljö. Vid samlingen underhöll vår egen spelman Eije Högborg oss med skön musik under en värmande sol och klarblå himmel. Till kaffet berättade vår kamrat Ove Ohlin på ett målande sätt om sin tid som lägerchef för SVK10.

Vi fick även tillfälle att besöka samtliga byggnader på platsen.

Ett stort och varmt TACK till styrelsen för ett väl ordnat evenemang och då inte minst för den finurliga tipsrunda som satte griller i allas huvuden. Bra jobbat!

Tony Wärdig

P.S. Med tanke på Spårö- och Grönös äventyrliga och intressanta historia delgavs alla deltagare ett skriftligt utdrag ur "Skärgårdsprojektet, Kalmar läns museum och Länsstyrelsen Kalmar län". Denna text följer här. DS

Spårö och Grönö. Historia Kung Valdemars segelled

Under tidig medeltid hade Spårö redan sitt namn. I det vi lite slarvigt kallar kung Valdemars jordebok från 1231, d.v.s. beskrivningen av segelleden från Utlängan i Blekinge (då danskt) till Reval (nuvarande Tallinn), tas Spårö upp som en punkt mellan Vinö och Askö. Namnet skrivs då på danska "Sporae". Spårö var alltså en väl känd plats i skärgården och markerar också, att man – åtminstone från dansk sida – föredrog inomskärsleden via Spårösund, som ju egentligen är en liten omväg – och inte den rakare och något snabbare yttre leden via Idösund. Man varför Spårö och alla de andra platserna räknas upp med avståndsangivelser i veckosjöar, vet vi inte. En teori är, att det på dessa platser skulle finnas någon typ av sjömärke, som syntes vida omkring. Kanske ett gravröse? Kanske en vårdkase? Spårös läge i förhållande till Gamleby och senare Västervik samt höjd och profil ger den en självklar plats i den medeltida lokala sjöfartens tjänst. Inga lämningar finns dock här till vår hjälp.

Vårdkase

I Johan Månssons segelbeskrivning från 1644 står "Sporberg", ther kasen står uppå". Den måste ha stått högst upp på Spåröbergets kala hjassa. 1673 beslöt staden Västervik att uppföra en ny vårdkase på Spårö, i väntan att man skulle få råd att uppföra en riktig båk. På en karta ritad 1707 finns en "våhlböte" markerad på ön. Böten bestod av 40 alnar höga träd och var klädd med granris.

Befästning

Västervik, med en stor och väl skyddad hamn, var tidigt ett lockande byte för ärkefienden Danmark. Gustav Vasa drömde på sin tid om att befästa staden med murar och torn. Tankar på ett yttre försvar i form av en befästning på Spårö förblev tankar. Peder Michelsson, senare adlad Hammarskjöld, fick 1612 kungens befallning att belägga Stegeholm och om han ansåg det nödvändigt, "... slå en en skans vid Spårösund". Uppenbarligen ansåg han inte en skans på

Spårö nödvändig. När danska flottan närmade sig samma år fanns inga försvarspunkter vare sig runt eller utanför staden. Förödelsen, som följde, stämde till eftertanke. Framledes måste den lede fi hindras redan utanför inloppet till Västervik. Spårö blev den självklara platsen för en yttre försvarsanläggning. 1644 börjar man hålla vakt på Spårö, men först 1659 kommer bygget av en skans igång. Eftersom fienden krigade på annat håll, falnade snart intresset för skansbygget och det man hunnit bygga upp lämnades att förfalla.

Erik Dahlberg, nestorn inom fortifikationskonsten, besökte 1675 Spåröskansen och antecknade: "Sporesunds träbatteri, som vore för litet och för högt och måste flyttas...". Samma år påbörjades på kunglig order under fortifikationsingenjör Anders Bergh arbeten på Spåröskansen. Överstelöjtnant Zelow, som förde befälet över kustbevakningen mellan Kalmar och Bråviken, lade fram ett förslag till försvar för Västervik; tre batterier inne i staden kom-

pletterade med tre skansar vid inloppet; en på Spårö, en på Grönö och en på Marholmen. De två förstnämnda skyddade det södra inloppet, den sistnämnda var nyckelpunkten och skulle skydda även det norra inloppet. Till sin hjälp hade Zelow allmoge och borgare, men de var svåra att motivera till arbete. Arbetet gick trögt, liksom den beordrade vakthållningen på skansarna. Zelow klagade 1677 över den tilltagande demoraliseringen och anar att "... Guds straff står dem över huvud". Orosmoln tonade åter upp sig vid horisonten efter det svenska nederlaget vid Köge bukt 1677. Nu hade den danska flottan åter herraväldet i Östersjön. En eskader med 5000 man detachades från den danska huvudstyrkan för att intaga "...die grosse Hadelstadt Westerywyck". Efter att ha stormat Spårö, var det en enkel match att inta den lägre liggande Grönö, dit tydligen den största svenska försvarsstyrkan var förlagd. Panik utbröt på den svenska sidan och alla flydde hals över huvud, även från Marholmen. Vägen in till

Västervik låg nu öppen för danskarna. Staden och Stegeholms fästning brändes ner till grunden.

Efter underrättelserna från Poltava började man åter ängslas över Västerviks bristande försvar. 1709 anhöll stadens borgare med landshövdingen i spetsen hos regeringen om sakkunnig hjälp. 1714 började en skans uppföras på Lindholmen (nu en av Skansholmarna) under överinseende av fortifikationslöjtnant Höijer. Skansen synes ha varit i det närmast klar 1717, när ryska flottan dominerade Östersjön. Ett litet batteri tycks ha funnits på Grönö. 1789 beslöt magistraten i Västervik, att kanonerna, som ämnats för batteriet på Blåckhusholmen (Stora Ringholmen), skulle föras till Spårösund. Vakt skulle hållas från Spårö båk och vakterna skulle inkvarteras i vaktstugan på Grönö.

Växjö

Sedan senaste rapporten har följande hänt i Växjöavdelningen:

Vid vårens sista tisdagsträff 7 maj var det rekord i antal medlemmar. Hela 23 medlemmar deltog.

Ett stort tack till alla medlemmar som ställde upp vid städdagen den 16 maj. Det putsades, fejdades och rensades ogräs med ett bra resultat.

Nationaldagsfirandet den 6 juni vid vår Marinstuga ägde rum i sol. Flaggan halades under Nationalsångens framförande. Lilla FM-nålen tilldelades Filip Wedin, Stellan Nilsson, Karin Friman och Mats Friman. Vid årets andra dragning i vårt medlemslotteri blev Elisabeth Wall vinnare. Priset be-

står av gratis deltagande för två personer vid någon festlighet i Marinstugan.

Det blev nytt rekord i antal deltagare vid våra tisdagsträffar den 6 augusti, då 24 st medlemmar samlades. När maten var slut, fick vi lyssna till vår medlem Tommy Textius, som höll ett föredrag om, när han arbetade som systemkontrollant på Ringhals kärnkraftverk. Han var med när R-2 byggdes och uppstartades. Efter Tommys föredrag berättade Alf Hedeback, att han också arbetat på Ringhals, men även på Forsmark och Oskarshamn.

Annelie Sandgren

En av våra nya medlemmar, Gösta Elofsson, hade med sig en lerkruka och sin sjömansbok. Gösta gjorde sin värnplikt som dykare 1973 i Göteborg. Vid ett nattligt dyk vid Nya Varvet hittade han en lerkruka i leran på botten. Experter har daterat krukans till 1200 – 1300-talet.

Region Väst

Göteborg

Söndagen den 12 maj samlades vi traditionsenligt för att fira Marinstugans dag med stor flaggning och för att lyssna på vår fantasiska sånggrupp och för att njuta av kaffe och goda bakverk, som våra Bojor hade ordnat fram. Trots gråmulet och kyligt väder var det många, som antagit utmaningen att göra ett besök hos oss. Det blev trots vädret en lyckad tillställning inte minst beroende på fina insatser från vår klubbmästare, Bojor och vår eminenta sångkör. Och frusna deltagare kunde självklart umgås och vid behov värma sig inomhus.

Den 29 maj deltog Flottans Män i Veterandagen i Göteborg. Ceremonin, som sedan 2011 är av statsceremoniell karaktär, skedde i och omkring Bältespännarparken i centrala staden för att hedra alla de svenska män och kvinnor, som kämpat tappert och i vissa fall offrat sina liv för fred och frihet under utlandstjänstgöring inom Förenta Nationernas, EU:s eller Natos ram. Ceremonin arrangerades av bland andra Fredsbaskrarna Västskust i samarbete med Försvarsmakten, Göteborgs stad och Polismyndigheten i Västra Götaland. Hemvärnets musikkår i Göteborg ledde en marsch från Gustav Adolfs torg till Bältespännarparken och spelade sedan från den större scenen. Vår landshövding Anders Danielsson och vår biskop Susanne Rappman höll tal och därefter hölls en tyst stund för de

fallna. Flottans Män i Göteborg medverkade med personal och sitt stora tält, som kunde disponeras av inte bara oss själva utan även av övriga deltagande kamratföreningar. Vår sångkör genomförde uppskattade framträdanden på den för tillfället speciellt uppbyggda mindre scenen.

Den 6 juni genomfördes traditionsenligt firande av vår nationaldag. Detta år skedde firandet tillsammans med Föreningen Svenska Flaggan i Göteborg och med deltagande av Norrbykören. Drygt 150 personer från Flottans Män i Göteborg, Föreningen Svenska Flaggan i Göteborg jämte släkt och vänner och besökare utifrån deltog. Vädrets makter visade sig från bästa sida. Solen sken från en nästan molnfri himmel och temperaturen var drygt 30 grader. Firandet inleddes med en ceremoni på Nya Varvets kyrkogård vid monumentet över förolyckade personer, som tjänstgjorde vid Västkustens marindistrikt under krigsåren 1939 - 1945. Efter att åtta glas slagits på klockstapelklockan och flagghissning genomförts höll, vår kaplan Bert Löverdal högtidstal på tema från Selma Lagerlöfs *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* med anledning av nationaldagen. Därefter följde bukett- nedläggningar vid monumentet och överlämning av en flagga från ordföranden Ingemar Israelsson i Föreningen Svenska Flaggan i Göteborg till vår ordförande Lars-Erik Uhlegård. Vacker sång från Norrbykören och vår egen sångkör förgyllde ceremonin. Efter korum, hållen av vår kaplan, sjöngs vår nationalsång *Du gamla, Du fria* av

Ceremonin vid monumentet

Norrbykören och vår egen sångkör ivrigt understödda av övriga närvarande. Därefter fortsatte ceremonin med ännu en nedläggning av buketter vid den så kallade Långa graven, där avlidna föreningsmedlemmar och nära anhöriga kan beredas en sista vila. Denna del av ceremonin avslutades med att vår egen sångkör framförde *Vem kan segla förutan vind*.

Ceremonin i sin helhet avslutades med kaffe och tilltugg i Marinstugan för alla del-

tagare, trevligt arrangerat av våra klubbmästare och Bojorna. Det blev en värdig ceremoni i strålende väder. Nu går vår verksamhet in i lugnare tempo, men återupptas med full kraft efter sommaruppehållet.

I september genomför vi en klubbafton med föredrag av vår medlem, direktören och rederichefen Carl-Johan Hagman från Stena AB, som talar om fri samfärdsel till sjöss.

Kent Nordström

Halmstad

Vi lämnar snart bakom oss en mera normal svensk sommar, jämfört med i fjol. Tropiska somrar som föregående år överläter vi med varm hand åt de, som bor i tropiska zonen – även fortsättningsvis. Vi ser fram emot en trevlig höst, bl.a. vårt 80-årsjubileum i oktober.

Måndagen den 13 maj var det dags för vårstädning och sommarförberedelser. 15 medlemmar ställde upp, så även vår "hovsnickare", Mats Simonsson. Fönsterluckor och en del annat bättringsmålades, plankor byttes ut, trädgårdsmöbler togs ur förråd och vaskades samt en del andra göromål. Även

denna gång bjöds vi på en utsökt lunch av vår medlem, Arne Bengtsson. Vi serverades en härlig gulasch och hade en ungersk gulaschkock smakat denna, så hade han säkert sett sig om efter ett annat yrke, alternativt bett att få receptet.

Årets vårfest avhölls lördagen den 18 maj. Festen var välbesökt, men vi hade av olika anledningar, bara nöjet att hälsa två danska gäster välkomna. Undfägnaden och stämningen var god. Vår "hovmusikant", Trolle Lind, stod för det musikaliska med sedvanlig bravur. Normalt brukar vi ha en ren landskamp i boule, så icke denna gång. Det blev Sverige mot en dansk/finsk kombination. En av våra medlemmar har nämligen ett finskt förflutet. Sverige vann. I sammanhanget kan nämnas, att för nästan exakt på dagen för 80 år sedan hade den nybildade FM-föreningen i Halmstad sin absolut första fest, nämligen fredagen den 19 maj.

Nationaldagen firades på sedvanligt sätt, men uppslutningen kunde vara bättre, t.o.m. mycket bättre. Diverse fadäser inträffade, gasen till grillen tog slut och spisen hade synpunkter på sitt deltagande. Allt

ordnade sig till det bästa, som det alltid gör, när personer "med ankare i mössan" hantlar uppkomna situationer.

Söndagen den 16 juni var det åter dags för den årliga sommarfågelskjutningen i Kongens Lyngby. En något decimerad skara (på grund av sjukdom och missuppfattning) lämnade Halmstad. Därefter var allt som vanligt -nästan; Samma hjärtliga välkomnande, likaså samma gedigna undfägnad,

både morgenmad och frokost, samma trevliga umgänge. Det enda som inte var som vanligt var, att i de skjutmoment, där vi får deltaga, blev det 3 - 3 och vi brukar faktiskt vinna.

Söndagen den 11 augusti var det dags för "Öppet Hus". Vädret, i första hand, bidrog till det låga, ja mycket låga, antalet besökare.

Kommande kamrataftnar. I september

handlar det om halmstadnostalgi, med Torgny Ahlgren. I oktober är ämnet "Sveriges seglande skolfartyg", sjökapten Jan Fällmar berättar.

Väl mött i vår fina stuga.

Kjell A Jönsson

Jönköping

Här några rader För Flottans Män läsare från Flottans Män Jönköping, den sedan nystarten mest expanderande lokalföreningen. Efter ett välbesökt årsmöte i januari har vi åter träffats för vad vi kallar SOS - Smör ost och sill innan sommaruppehållet. Så här kan exempelvis en SOS-kallelse se ut. SOS är ju den kända nödsignalen tre korta tre långa tre korta Den säges stå för save our souls, rädda våra själar. För oss står det för något mera alldagligt som smör ost och sill eller varför inte snaps, ost och sill.

Vi kan också gå lite djupare vad gäller rädda våra själar till rädda eller bevara vårt kamratskap eller gemenskap.

Vår tillvaro berikades av ett innehållsrikt SOS, både andligen och lekamligen.

Ett särskilt omnämnande måste vår förenings nya klubbmästeri få: Claes Göran Borg, Tenhult, f.d. radiotelegrafist på minsveparen *Blidö* (eller var det *Iggö*?), Sven-Anders Nyström, matros på bogseraren *Achilles*, Hårsfjärden och Stig Karlén bl.a. på f.d. radarskolfartyget *Prins Carl*. Vilket klubbmästeri!

Och tack till Per Åke Strandsäter för en mycket trevlig Quiss-tävling med musikaliska och marina frågor - mycket trevligt och berikande!

Traditionsenligt avslutade vår eminente sekreterare Leif Aljered vårt SOS med b-kornett ut över Vättern spelande Triumfmarschen ur Aida av Verdi och Taptot Cilentio, Tytnaden.

Regionmöte Väst

Nu blickar vi fram mot nästa sammankomst. Det blir regionmöte den 28 september här i Bankeryd i DBS klubbhus och med

Leif Aljered spelar B-kornett vid midsommarsamlingen

deltagare från Halmstad, Karlstad, Lysekil, Varberg, Ängelholm och Göteborg, där vi är värdar.

DBS står för Domsands Båtsällskap, beläget en mil norr om Jönköpings centrum vid Vätterns västra strand med Domneån, gränsån mellan Småland och Västergötland, som en del av DBS hamn. <https://www.domsand.org/>. DBS, som nyligen firade 50 år, är ett av Vätterns största båtsällskap och småbåtshamn. DBS har upplåtit sin fina lokal utan kostnad för "de tappra sjömännen" från Flottans Män. Det blir en bra chans för våra salta västkustkamrater att smaka på lite äkta sötvatten från ett insjöhav.

Här i södra Vättern har vi haft både engelskt flottbesök för en tid sedan och vår minubåt *Spiggen* på besök, om vi blickar något tillbaka, upptäckt av Helikopter 4 med sonar och knallskott, upptvingad av sjunkbomber

från mtb T54 och T55 (för 60 år sedan).

SMKR

Ännu en händelse att informera om är Flottans Män Jönköping byte av värdförband. Vi har tidigare indikerat Ing2 i Eksjö som är vårt närmaste regemente. Nu blir det i stället, som tidigare planerats, Försvarsmedicincentrum (FömedC) i Göteborg. Det blir längre från oss i kilometer men närmare marint, då vi behåller grupptillhörigheten med våra kamrater region Väst.

Höstaktivitet

Nu är det tid för en "Östgötaresa" den 2 - 3 oktober med besök på Helikopterflottillen och Flygvapenmuseum på Malmslätt.

Måns Suneson

Ängelholm

När dessa rader når läsarna, är vi inne i höstmånaden september. Tänk vad tiden går fort, när man tänker tillbaka. Värme har vi inte saknat, men tyvärr har badandet i Öresund begränsats av föreningarna. Skriben-

ten, som brukar vara flitig badare, har endast ett par dopp noterade i protokollet. Men nu över till vad vi har gjort under sommaren.

I juli månad, närmare bestämd den 7,

hade vi korum i Kajutan. På grund av vädret fick vi hålla oss inomhus. Som vanligt ledde vårt korum av kyrkoherde Åke Svensson och hans musikanter Gusten. Som alltid avslutade vi med kaffe med dopp. Traditio-

Björn Wictorin

neilt har vi också bjudit på kaffe med våfflor under tisdagarna i juli månad. Vår ordförande Lars Linde bakade cirka 200 våfflor till 135 personer, som besökte Kajutan under dessa dagar. Laila Lembke och Hans-Otto Nilsson svarade för serveringen både i Kajutan och på yttergården. Ett stort och varmt tack till er alla tre för en mycket fin insats för föreningen och våra gäster! Vår spargris i Kajutan tackar för alla bidrag, som hittills kommit in under 2019.

Nu har den mörka årstiden börjat märkas, särskilt på kvällarna och vi får börja anpassa oss till höstaktiviteter. Söndagen den 15 september är det öppet hus i Kajutan mellan 0900 och 1130 och så även söndagen den 29 september. Fredagen den 4 oktober planeras för ärtor med fläsk kl. 1900. Som alltid är föranmälan obligatorisk. Söndagarna den 13 och 27 oktober är Kajutan öppen som vanligt. Den 27 oktober är det dessutom medlemsmöte med start kl. 1000. I november är det söndagsöppet den 10 och 24. Fredagen den 6 december har vi julsamkväm (föranmälan obligatorisk). Vi har söndagsöppet den 8 och 22 december.

Under hösten planerar vi också att besöka Kullens fyr och Beredskapsmuseet utanför Helsingborg samt två sjöfartsmuseer i Viken. Ännu är inga dagar bestämda. För mer information hänvisar vi till vår hemsida www.flottansman.se/angelholm

Vår medlem sedan många år, Björn Wictorin, gick hastigt bort den 29 maj, 86 år gammal. Björn var en oerhört skicklig kock med gedigen erfarenhet från såväl marinen och handelsflottan som restaurangbranschen. Hans stora engagemang och yrkesskicklighet har varit oerhört viktigt och betydelsefullt för vår förening under lång tid och vi riktar ett varmt tack till honom för alla hans insatser under de gångna åren. Björn vilar vid Heliga korsets kapell i Ängelholm.

Gunnar Gunnarson

Foto Gunnar Gunnarson

Unik elevbesättning ombord på HMS Falken

För att få fler tjejer att intressera sig för Försvarmakten, arrangerade Sjöstridsskolan helgen v 32 - 33 en segling för bara tjejer ombord på HMS Falken. 23 tjejer i åldrarna 16 – 23 år deltog under tre dagar ombord, vissa med segelvana sedan tidigare, andra helt utan.

Text och foto Försvarmakten

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år född

1924-10-18 Gunnar Gunnarson NYHAMNSLÄGE
1924-11-23 Anders Forsse STOCKHOLM
1924-12-15 Per-Olov Österman NORRTÄLJE
1924-12-27 Kurt Hagbrand SKANÖR

90 år född

1929-10-04 Stig Eriksson NORRKÖPING
1929-10-07 Nils Myntzing BANKERYD
1929-10-10 Ivan Pettersson KATTHAMMARSVIK
1929-10-15 Harry Dahl GÖTEBORG
1929-10-25 Valentin Petersson SANDVIKEN
1929-10-29 Carl Wilhelm Westin FARSTA
1929-11-03 Sveneric Johnsson TRELLEBORG
1929-11-13 Rune Leanderson GÖTEBORG
1929-11-14 Erland Hedgren STOCKHOLM
1929-11-21 Lars-Olof Svensson VÄSTERVIK
1929-12-16 Carl-Hugo Dahlbom TULLINGE
1929-12-23 Karl-Gunnar Fogelström GÖTEBORG

85 år född

1934-10-01 Ulf Björkander ÖSMO
1934-10-03 Lars Norrsell GÖTEBORG
1934-10-05 Birger Thordén TÄBY
1934-10-12 Allan Holmgren ANGERED
1934-10-17 Göran Peterson TIDAHOLM
1934-10-21 Arne Guntell HALMSTAD
1934-11-03 Evert Bengtsson MALMÖ
1934-11-04 Kent Sjögren GRÄNGESBERG
1934-11-06 Carl-Gustaf Hammarskjöld STOCKHOLM
1934-11-07 Britt Wersén NYNÄSHAMN
1934-11-13 Lennart Norell KALMAR
1934-11-28 Ingmar Johansson KARLSKRONA
1934-12-14 Lars Krokstedt STOCKHOLM
1934-12-16 Yngve Möller SOLNA
1934-12-17 Rune Jansson ALINGSÅS
1934-12-26 Gunnar Lönn SÖDERKÖPING

80 år född

1939-10-04 Bengt Hammarlund KALMAR
1939-10-05 Mats Andersson SUNDSVALL
1939-10-07 Gunnar Sillén SLITE
1939-10-07 Sören Persson BILLINGSFORS
1939-10-10 Lars-Göran Gahmberg SKOGÅS
1939-10-15 Börje Ryden VÄXJÖ
1939-10-16 Jens Olofsson FILIPSTAD
1939-10-17 Ingvar Öven KARLSKRONA
1939-10-21 Lars Blomqvist HELSINGBORG
1939-10-24 Astrid Karlsson Holmberg STOCKHOLM
1939-10-30 Lars Trulsson HÖRBY
1939-10-31 Olle Jonsson KRISTDALA
1939-11-05 Roland Stengård RUDA
1939-11-07 Bengt Östman VISBY
1939-11-07 Hans Nordström NORRTÄLJE
1939-11-07 Håkan Salander VÄNERSBORG
1939-11-09 Birgitta Sandegren KARLSHAMN
1939-11-11 Gunnar Angerby NYNÄSHAMN
1939-11-11 Kennet Johansson VARBERG
1939-11-16 Harald Parmell NYNÄSHAMN
1939-11-17 Åke Ehrenholm ÅKERSBERGA

1939-11-19 Carl George Ramström KARLSKRONA

1939-11-22 Bo Nilsson SUNDSVALL

1939-11-24 Bertil Andersson ÄNGELHOLMVARBERGVarberg

1939-12-05 Sven Andersson VÄSTERVIK

1939-12-06 Carl-Erik Edström VÄSTERVIK

1939-12-11 Bo Carlzon SANDVIKEN

1939-12-14 Curt Andersson HÄRNÖSAND

1939-12-15 Rolf Granlund TYRESÖ

1939-12-19 Jan Olof Eriksson SUNDSVALL

1939-12-23 Olle Melin LYCKEBY

1939-12-25 Olov Hellberg NYNÄSHAMN

1939-12-25 Rune Nicklasson KALMAR

1939-12-26 Björn Ahlman NYNÄSHAMN

75 år född

1944-10-01 Lennarth Falck TRENSUM

1944-10-03 Anders Lagerbielke JÖNKÖPING

1944-10-05 Stefan Horndahl KALMAR

1944-10-08 Håkan Spångmark NORRKÖPING

1944-10-09 Jan-Erik Pott SLITE

1944-10-12 Jan Prytz HALMSTAD

1944-10-21 Kurt Persson BUA

1944-10-21 Percy Franzén LJUNGSBRO

1944-10-29 Tommy Johansson KVISSLEBY

1944-10-30 Göran Rinqvist FRILLESÅS

1944-11-02 Lennart Hellgren Söderköping

1944-11-05 Sune Johannesson HALMSTAD

1944-11-06 Göran Gustafsson SÖDERÅKRA

1944-11-07 Lars-Erik Blomqvist LYCKEBY

1944-11-09 Christer Skyttberg HÄRNÖSAND

1944-11-09 Lars Jonsson SÖDERTÄLJE

1944-11-11 Hans-Christian Grusell LYSEKIL

1944-11-12 Sune Birke NACKA

1944-11-13 Jan Nilsson HUSKVARNA

1944-11-16 Bernt Ljungqvist TORSLANDA

1944-11-18 Peter Sköldbring KOLMÅRDEN

1944-11-25 Per-Olov Karlsson NORRTÄLJE

1944-11-29 Rolf Skoglund RAMVIK

1944-12-03 Carl-Axel Fridolf ÄLTA

1944-12-07 Birger Svensson JÄRFÄLLA

1944-12-10 Hans Wilén Gotlands TOFTA

1944-12-11 Kjell Johansen NYNÄSHAMN

1944-12-13 Bo-Inge Andersson KARLSKRONA

1944-12-13 Göran Gunnarsson TRÄSLÖVSLÄGE

1944-12-14 Ingvar Karlsson-PARRA NAGU

1944-12-16 Alf Karlsson VÄSTERVIK

1944-12-16 Carl-Göran Lindwall LYSEKIL

1944-12-19 Ingegärd Rocén VÄSTERVIK

1944-12-21 Erik Arvidsson VÄSTERÅS

1944-12-31 Jan-Erik Johansson KARLSTAD

1944-12-31 Sven Ekström TRELLEBORG

70 år född

1949-10-20 Bengt Carlsson KALLINGE

1949-10-28 Ronny Olsson LYSEKIL

1949-11-01 Lars Jonsson NORRKÖPING

1949-11-04 Bo Björklund KUNGSBACKA

1949-11-23 Lars Elmberg KARLSHAMN

1949-11-28 Lars-Gunnar Lindberg LYSEKIL

1949-12-01 Anders Näslund HÄRNÖSAND

1949-12-01 Rolph Lind UPPSALA
1949-12-03 Robin Ländin KALMAR
1949-12-04 Mats Erbell HÄRNÖSAND
1949-12-04 Mikael Hamstedt FÄRÖSUND
1949-12-06 Emil Heijne STOCKHOLM
1949-12-16 Peter Andersson NYHAMNSLÄGE
1949-12-29 Hans Von Konow VÄSTERHANINGE

65 år född

1954-10-01 Jan Söderman BLIDÖ
1954-10-01 Roland Ekstrand VENDELSÖ
1954-10-06 Leif Erixell SOLNA
1954-10-09 Åke Johansson VÄSTERVIK
1954-11-06 Sewe Lindberg KARLSHAMN
1954-11-10 Stefan Botos Sydebrant ÄLTA
1954-11-15 Jonny Nilsson NYNÄSHAMN
1954-11-23 Carl Boberg STOCKHOLM
1954-12-01 Tine Tappert BROMMA
1954-12-17 Hans Wrangel ÅKERSBERGA
1954-12-23 Lars-Göran Larsson TRELLEBORG
1954-12-25 Christer Högfeldt BORGHOLM
1954-12-29 Lennart Andersson HALMSTAD

60 år född

1959-10-03 Nina Norström SÖDERTÄLJE
1959-10-06 Björn Gustavsson OSKARSTRÖM
1959-10-09 Jan Thörnqvist STOCKHOLM
1959-10-14 Lars-Erik Sundell HÄLLEVADSHOLM
1959-10-28 Ove Engkvist VÄXJÖ
1959-11-08 Franckie Landhager TRELLEBORG
1959-11-29 Christer Andersson HÖLÖ
1959-12-06 Sven-Olof Pihl HÖGSÅTER

1959-12-08 Markus Greigård VAXHOLM

50 år född

1969-10-01 Per Frödell VAXHOLM
1969-10-24 Örjan Dahlberg GRÄNNA
1969-10-27 Jonas Fredriksson ROSERSBERG
1969-11-06 Mikael Eklund SOLLENTUNA

30 år född

1989-10-25 Vincent Macina HALMSTAD

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland

Jan Calderon
Magnus Jakobsson

Karlskrona

Erik Andersson
Bernth Svensson

Walter Kegö

Anton Keller
Fredrik Keller
Halvard Sandström

Västerås

Lars Gustafsson
Bengt Juthberg

Göteborg

Peter Borén
Marc Fredin

Karlstad-Värmland

Magnus Heikenberg

Peter Vedin

Michael Westerberg

Växjö

Karin Friman
Jimmy Johansson

Jönköping

Conny Hellman
Anders Lindell

Norrtälje

Sven Gustavson

Sundsvall

Roland Persson

Ängelholm

Caj Bülow

Karlskrona

Barbro Bergman
Jane Bringsarve
Barbro Johansson
Britt Pärnhem
Kerstin Sevestedt

Stockholm

Carl Arvidsson
Jan Bodell
Joakim Ericsson
Bert Hedenfelt
Erland Hedgren
Billy Jern
Mathias Karlsson

Södertälje

Melanie Berglund
Stefan Eriksson
Bo Hjelm
Lennart Karlsson
Jörgen Wikström

Avlidna kamrater

Tommy Andersson GÄVLE
Född den 7 augusti 1937 Avliden den 7 juli 2019
Bo André SUNDSVALL
Född den 24 september 1947 Avliden den 16 juni 2019
Karl B Bjerling HALMSTAD
Född den 26 april 1928 Avliden den 19 juli 2019
Bror Gunnar Björneld GÖTEBORG
Född den 24 april 1923 Avliden den 7 augusti 2019
Bo Brand HÄSSELBY
Född den 23 mars 1946 Avliden den 5 mars 2019
Curt Brisbeck STOCKHOLM
Född den 20 maj 1945 Avliden den 11 juli 2019
Åke Ek HALMSTAD
Född den 21 september 1920 Avliden den 11 juni 2019
Stig Ekström MALMÖ
Född den 31 mars 1928 Avliden den 20 juni 2019
Vihelm Frithz DANDERYD
Född den 7 oktober 1924 Avliden den 10 augusti 2019
Kenneth Gunnarsson HÖLLVIKEN
Född den 6 juni 1940 Avliden den 26 maj 2019
Bertil Gunström KARLSKRONA
Född den 19 juni 1941 Avliden den 15 maj 2019
Iwan Jernberg UPPSALA
Född den 19 juni 1935 Avliden den 6 december 2018
Karl-Erik Johansson VARBERG
Född den 14 november 1935 Avliden den 18 juni 2019
Kay Johansson HELSINGBORG
Född den 22 september 1938 Avliden den 9 maj 2018
Åke Jäderqvist SOLNA
Född den 7 april 1935 Avliden den 5 augusti 2019

Bo Karlsson KARLSKRONA
Född den 10 november 1950 Avliden den 12 maj 2019
Bernt Klasson HEMSE
Född den 1 juni 1936 Avliden den 10 juli 2019
Bo Lextorp GÖTEBORG
Född den 23 augusti 1950 Avliden den 27 maj 2019
Bertil Landgren KARLSHAMN
Född den 19 februari 1936 Avliden den 10 april 2019
Göte Lindberg KARLSKRONA
Född den 8 september 1938 Avliden den 16 juli 2019
Thomas Nilsson ÖSMO
Född den 1 januari 1959 Avliden den 26 april 2019
Bernt Nordmark FARSTA
Född den 1 juni 1953 Avliden den 5 augusti 2019
Gunnar Persson KUNGSÄTER
Född den 20 maj 1926 Avliden den 14 juli 2019
Benno Ruda SUNDSVALL
Född den 15 januari 1945 Avliden den 9 juli 2019
Kjell Svensson BRAÅS
Född den 13 december 1932 Avliden den 28 juli 2019
Benny Walldoff VÄXJÖ
Född den 18 januari 1938 Avliden den 30 juli 2019
Björn Wictorin ÄNGELHOLM
Född den 11 januari 1933 Avliden den 29 maj 2019
Stig Ågren HJO
Född den 22 juli 1931 Avliden den 17 maj 2019

**Hedra våra avlidna kamraters minne
med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Sekreterare	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	HÄRNÖSAND	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSÉN	astors.farg@spray.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan		Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3, 621 58	Visby		
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	haninge@flottansman.se
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBO LANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle.jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bm.k.b@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmar sund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl44@outlook.com
Karlskrona	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgränd 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Thomas Ohlsson	0702-56 98 31	Flundrevägen 3	231 92	TRELLEBORG	thomasgohlsson@gmail.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslettsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Mattias Bergsten	070-535 27 94	Valbogatan 72	453 34	LYSEKIL	mattiasbergstenw@hotmail.com
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Knut Porses väg 12	432 44	VARBERG	khweddig@gmail.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Törelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

2022 fyller vår flotta 500 år

Foto Dag Åshage

Nordiskt kadettmöte i Kalmar

Foto Michaela Linge

Det svenska dragkampslaget kämpade, men föll i sista matchen mot Norge, trots den svenska maskoten, Pippi Långstrumps, ivriga hejande”